

Emlékmű az eutanázia áldozatainak

Berlinben felavatták a T4 művelet fedőnevű náci eutanáziaprogramban meggyilkolt százezrek tiszteletére emelt emlékművet.

Az ünnepségen elmondott beszédében *Klaus Wowereit*, Berlin kormányzó polgármestere kiemelte, hogy a fogyatékkal élők tömeges megölése a nácizmus idején a történelem legszörnyűbb bűncselekményei közé tartozik, de a történetek feltárása és az áldozatok emlékének méltó megőrkítése évtizedekig elmaradt. „Legfőbb ideje, hogy a nemzetiszocialista embertelenség áldozatai közül ennek a csoportnak is saját emlékhelye legyen” – mondta a kormányzó polgármester.

Monika Grütters kulturális állam-miniszter hangsúlyozta, hogy az emlékezés az áldozatokra egyben állásfoglalás a nácizmus „irtózatosszo ideológiájával” szemben, amely a hasznosság, a teljesítőképesség alapján osztályozta az embereket, és megtagadta a létezéshez való jogot a betegektől, a fogyatékkal élőkötől.

Az alkotás fő eleme egy 24 méter hosszú üvegfal, amely leginkább a kirekesztést jelképezheti. Az emlékmű létrehozásáról pártokon átvéló egységben döntött a Bundestag, a törvényhozás alsóháza még 2011-ben, határozatában kiemelve, hogy egy úgynevezett emlék- és információ helyet kell kialakítani, ahol a lehető legszélesebb kör tájékozódhat a fogyatékkal élők és a lelki, szellemi betegségben szenvedők ellen elkövetett tömeggyilkosságról.

Ezért az emlékművet teljes körűen akadálymentesített környezetben emelték, ami a hely tudásátadási funkciójára is vonatkozik. Például nemcsak arra ügyeltek, hogy az üvegfal mentén elhelyezett tájékoztató táblák – német és angol nyelvű – szövege kerekesszékből is olvasható legyen, hanem arra is, hogy a tanulási nehézségekkel küzdők is befogadhasák az anyagot, így a T4 műveletről felhalmozott tudományos ismereteket az úgynevezett egyszerű nyelvezetre „lefordítva” ismertetik a táblákon.

A csaknem kétezer négyzetméteren elterülő szabadtéri emlékhelyet a német főváros központjában, a Tiergartenstrasse 4. szám térségében alakították ki. Ezen a címen – a Berliini Filharmonikusok otthona, a Berliner Philharmonie közvetlen környezetében – egykor egy elegáns, emeletes villa állt, amely a tömeggyilkosság előkészítésén dolgozó és a műveletet összehangoló csoport munkahelye volt. A titkos program a kitervelés helyszínéről kapta fedőnevét.

A T4 művelet volt az első iparszerű náci tömeggyilkosság. A náci birodalomban, illetve a megszállt területeken ennek keretében nagyjából 300 ezer gyereket, nőt és férfit gyilkoltak meg 1939 végétől 1941 őszéig, majd az akció leállítása után az úgynevezett decentralizált eutanázia során. A mű-

veletben szerzett tapasztalatokat felhasználták a holokausztban.

Az akció első szakaszában adatbázist állítottak össze a birodalom területén működő egészségügyi intézményekben kezelt fogyatékkal élőkről és lelki, szellemi betegségében szenvedőkről. Az intézményekhez kiküldött úrlapokon a kórtörténet mellett azt is rögzítették, hogy a kezelőorvos miként vélekedik a páciens munkaképességéről és állapota várható alakulásáról. A központban aztán annak alapján osztályozták a pácienseket, hogy van-e esélyük a gyógyulásra, tudnak-e dolgozni, és milyen költségekkel jár a kezelésük, ellátásuk.

A gyógyulásra esélytelennek, munkára alkalmatlannak vagy a társadalom erőforrásait túlzott mértékben megterhelőnek minősített személyek úrlapján egy piros színű mínuszjellel jelezték, hogy ki kell végezni őket. A mínusszal jelöltéket a tömeges emberölés céljára átalakított hat intézmény valamelyikébe szállították, ahol rendszerint gázkamrában, szénmonoxid-mérgezéssel végeztek velük, és a holttesteket elhamvasztották.

Az elgázosításra kijelöltek nagyjából egy százaléka menekült meg, az akció vezetői rendszerint a korábbi érdemekre – például az első világháborúban szerzett kitüntetésekre – tekintettel adtak kegyelmet. A zsidó származásúaknak viszont nem volt esélyük a túlélésre, a T4 művelet

ennyiben a holokauszthoz vezető folyamatok részeként is értelmezhető.

Az akciót titokban hajtották végre, a halál okáról, az elhalálozás helyéről hamis adatokat közöltek a hozzátartozókkal. Sok családban viszont gyanút fogtak, kutatni kezdtek, panaszt emeltek a hatóságoknál, és lassan számottevő tiltakozó mozgalom alakult ki, amelyben egyházak is részt vettek. A társadalmi nyomás hatására 1941-ben leállították a központilag szervezett, iparszerű gyilkosságokat, de továbbra is tízezreket ölték meg az ellátó intézményekben, többnyire alutáplálással vagy gyógyszer-túladagolással – emelte ki az emlékhelyprojekt hátterét bemutató berlini sajtótájékoztatón *Gerrit Hohendorf* történész, a T4 művelet történetének feltárásával megbízott kutatócsoport vezetője.

Elmondta, hogy a T4 áldozatai a nácizmus áldozatainak különböző csoportjai közül az „elfeledett áldozatok” közé tartoznak. A második világháború után az elkövetők felelősségre vonása rendszerint nem történt meg, csupán 30–35 ítélet született az eutanáziával kapcsolatos perekben, és 1949-től senkit nem marasztaltak el az ilyen ügyekben. A túlélők, hozzátartozók kárpótlása elmaradt, a német pszichológusok, pszichiáterek, ideggyógyászok körében pedig évtizedekig tabunak számított a náci eutanázia. A Német Pszichiátriai, Pszichoterápiás és Ideggyógyászati Társaság (DGPPN) csak 2010-ben vállalta a felelősséget és kért bocsánatot a történetekért.

A téma társadalmi nyomásra, „alulról jövő” kezdeményezések révén került a köztudatba, ezek eredménye a Bundestag 2011-es határozata az emlék- és információk hely létrehozásáról – mutatott rá *Gerrit Hohendorf*, hangsúlyozva, hogy a diskurzus nem ér véget az avatóünnepséggel. A legfőbb fórum a <http://gedenkort-t4.eu> címen működik, amelyen számos anyag magyarul is elérhető.

MTI

Egy névtelen levél

Fenyő Miksa naplót vezetett az 1944-es esztendőben, ebben közölte névtelenül aláírt, elküldött levelét 1944. szeptember 2-án.

„Megírtam 2-es, 3-as, 4-es számú névtelen leveletem Komis Gyulához, Perényi Zsigmondhoz és ifj. Horthy Miklóshoz. A levél így szólt:

Kegyelmes Uram, engedd meg, hogy egy országos fontosságú ügyet ajánljak figyelmedbe. Országos fontosságút és az emberiség szempontjából is fontosat, bár ez az utóbbi ma keveset számít.

A magyar törvényhozás legjobbjai német fogságban sínylődnek. A felsőház tagjai közül: Baranyai Lipót, Sigray Antal, Pallavicini György, Goldberger Leó, Vida Jenő; a képviselőház tagjai közül: Apponyi György, Gratz Gusztáv, Keresztes-Fischer Ferenc, Kéthly Anna, Peyer Károly, Rassay Károly, Zsilinszky Endre és talán még Tildy Zoltán, bár, ha jól tudom, ő nincs a németeknél.

A bánásmód, melyben részesülnek, túrheteretlen, az életük veszélyben van, és ez a veszély ma, a német vereségek során csak fokozódik.

Neked módod van a kormányzóhoz jutni, és megmondani neki, hogy az ország iránt való kötelessége ezeket az embereket kikövetelni a németektől. Amellett, hogy az országnak tesz szolgálatot, a maga és a családja érdekében is cselekszik.

Ma Magyarország az egyetlen ország, mely egész erejével Németország oldalán áll: Románia kivált, Bulgária kivált, Szlovákia fellázadt, egyedül Magyarország hoz véres áldozatokat a szövetségi hűségért. Lehetetlennek tartom, hogy ha Magyarország kormányzója azzal a határozott követeléssel fordul Németországhoz, hogy adják ki a felsoroltakat a magyar hatóságoknak, és kormányzói szavára vállalja, hogy őket itthon őrizetben tartja – mondom, lehetetlen, hogy a németek ezt ma megtagadják.

Végül is a németek már váltságdíj ellen is szabadon engedtek, semleges külföldre juttattak két felsőházi tagot; kell, hogy Magyarország kormányzójának szavát legalább annyira értékeljék.

Neked, Kegyelmes Uram, ebben el kell járnod: pozíciód, múltad, egész egyéniséged kötelez erre.

Igaz híved: valami név s egy utóirat, hogy a név álnév, az igazi név tulajdonosa minden nála lévő dokumentum szerint már nincs az élők sorában. Az ifj. Horthyhoz írt levélben arra is hivatkoztam, hogy István bátyja bizonyosan exponálta volna magát e tizenkét ember megmentésében.”

Azt sajnos nem lehet tudni, hogy ezt a levelet a kétségbeesés vezette, vagy netán komolyan is gondolta a viszonyokat egyébként oly jól ismerő Fenyő Miksa, hogy sorainak lesz hatása. Főleg úgy, hogy azt nem is írta alá, hiszen ő már ekkor egy teljesen megbélyegzett ember volt.

Már a megmaradt magyarországi zsidók, akik a fővárosban éltek, tudták, tudniuk kellett, hogy mi történik ebben az országban is. Egy ideig még tehettek úgy, hogy mindenhol megtörténhet a tragédia, csak éppen nálunk nem, megtehették, hogy becsútkák a szemüket, azt gondolva, hogy ezt az országot, ezt a várost nem érhetik el azok a szörnyűségek, amelyek másutt elkezdődtek. Pedig már többen is figyelmeztettek arra, hogy nem jó irányban mennek a dolgok, és ebből a helyzetből a tragédiába vezet az út. Ezek között volt Eisler Mátyás, aki a Magyar Zsidó Szövetségben már 1926-ban megjósolta, hogy „azonban biztosra lehet venni, hogy ezek a jelenségek csak epizódok fognak maradni a zsidó irodalom nagy összefüggésekkel teljes történetében, mert Kelet-Európában a zsidóknak nem lesz tartósan maradásuk”.

Fenyő Miksa a maga nehéz helyzetében, a maga eszközeivel megpróbálkozott egyfajta embermentéssel. Sok embernek ebben az országban még ez sem jutott eszébe.

memento70

MEGHÍVÓ

a Budapesti Zsidó Hitközség rendkívüli közgyűlésére

2014. november 5. (szerda) 16 órára
a BZSH-székház (Bp. VII., Síp u. 12.) II. emeleti Dísztermébe

Napirend:

Nyitóíma

1. A BZSH regnáló ügyvezetőjének, Schwezoff Dávidnak a visszahívása

Záróíma

Az Alapszabály 24. par. 2. pontja szerint a közgyűlés akkor határozatképes, ha azon a képviselő-testület tagjainak legalább fele jelen van. Amennyiben a közgyűlés határozatképtelen a megjelentek csekély száma miatt, úgy az újabb közgyűlést 2014. november 12. (szerda) 16 órára hívom egybe, ugyanazon helyen, változatlan napirenddel.

Hittestvéri üdvözléttel:

Tordai Péter elnök

SCHWEITZER JÓZSEF

Menachem Meron professzor zl.

Izraeli otthonában elhunyt Menachem Meron professzor, aki egy időben Rabbiképző Intézetünk vendégtanára volt.

Ő és két testvére az igen magas követelményeket támasztó újpesti gimnáziumnak mindvégig színjeles tanulói voltak. Erről volt ismeretes a három Mermelstein fiú, akiknek már kora ifjúságukban magántanítással kellett foglalkozniuk, hogy a család szűkös anyagi helyzetén javíthassanak.

Meron professzor a Rabbiképzőben, majd az ahhoz csatolt Pedagógiumban oktatott Szentírást és Talmudot.

Társadalmi állásában kiemelkedő jelentőségű volt a Hitachdut Olé Hungária főtítkári tisztsége, de igazi tevékenysége és hatása az oktatás és a zsidó tudományok művelése terén volt.

1954-ben ő alapította meg Bát-Jamban Izrael első városi gimnáziumát, amelynek 32 éven át igazgatója volt. Érdemei elismeréséül 1986-ban, nyugdíjba vonulása évében Bát-Jam díszpolgárává választották. Iskolája minden tanulóját ő készítette elő bár micvára, majd ő is avatta fel őket, s abban a számára oly kedves zsinagógában tartott hetiszakasz-magyarázatot is. Zsidó történelemből BA minősítést kitüntetéses fokozatban szerzett a University Petuchán. Más városokban is vezetett bibliai tanulmányi kört a szentírástudományokból.

Kutatásban és tanításban oly gazdag életút után érte őt az elhívó szó családja körében. Barátainak, kollégáinak népes köre fájó szeretettel és nagyrabecsülés-sel őrzik emlékezetét.

Emléktáblát avattak Sanghajban

Majdnem 14 ezer nevet tartalmaz az a tábla, amelyet a kelet-kínai Sanghajban avattak fel a második világháború előtt és alatt a városba érkező zsidó menekültek emlékére.

Sanghajba becslések szerint mintegy 20 ezer zsidó menekült az 1930-as és 1940-es években. Őket hontalan menekültként tartották nyilván a kínai hatóságok, és mint ilyenek, a város északkeleti, nekik kijelölt, Tilancsiao részében kaptak helyet.

A zsidó menekültek múzeuma itt nyílt meg 2007-ben, s most már a múzeum területén elhelyezett, 34 méter hosszú és 2,5 méter széles réztábla is

az üldözöttekre emlékezik. A legtöbben Németországból, Ausztriából, Lengyelországból, Csehországból és Litvániából érkeztek Sanghajba – de rül ki a neveket olvasva.

A 13 732 nevet felsoroló lista alapját a német Exil Shanghai 1938–1947 című könyv függeléke szolgáltatta, melyet a megszálló japánok gépeltettek le három zsidó nővel. A könyv egyik szerzője, a menekült szülők gyermekeként Sanghajban született *Sonja Mühlberger* a tábla felavatásakor úgy fogalmazott, Sanghaj volt a világ egyetlen városa, mely megnyitotta kapuit a zsidó menekültek előtt, akik ezt sosem fogják elfelejteni.

A lista összeállításához még életben lévő, korábbi menekültekkel, kínai és külföldi tudósokkal dolgozott együtt a zsidó menekültek múzeuma – mondta el az azt irányító *Csen Csien*. „Reméljük, az emléktábla segíti majd a háborúra való emlékezést, a történelem és a zsidók megmentésére a sanghaji lakosok által tett erőfeszítések jobb megértését” – fogalmazott Csen.

A múzeum igazgatója sokáig reménykedett abban, hogy egy teljes menekültlistát talál. Csen az emléktáblát „Sanghaj listájaként” emlegeti, a zsidómentő Oskar Schindler tetteit megőrkítő, Schindler listája című filmmel párhuzamot vonva.

A névlista mellett egy szoborcsoport is az emlékfal része. A hatalmas szobor a holokauszt hatmillió áldozatának állít emléket – mondta el annak alkotója, *Ho Ning* kínai–amerikai művész.

MTI

Olvasói levelek

Koncert rossz fináléval

Az esemény

Október 5-én, vasárnap, délután 6 óra tájban jöttünk ki a Müpából, a Fesztiválzenekar koncertjéről. A 2-es villamos Millenniumi Kulturális Központ nevű megállójában, a centrum felé vezető irányban álltunk és várakoztunk egyre többen, főleg szépkorúak, akik előnyben részesítik a délutáni koncertet, hogy sötétedés előtt hazaérjenek. Valószínűleg a többség még a zene hatása alatt, jótékony, elvarázsolt állapotban volt.

A szemközti irányban senki sem tartózkodott. Valaki hangosan megjegyezte, hogy most előnyösebb lenne abba az irányba menni. Kisvártatva az ellenkező irányból megérkezett egy villamos. Tömve volt fiatal férfiakkal. Fekete öltözetben, sűrűn álltak, szinte egymáshoz nyomulva. Néhányan lepelbe, vagy zászlószerű textilbe voltak becsavarva.

A lent álló emberekből egy idős pár felnézett a villamosra, és mint ha közeli ismerőst vagy rokont – talán az unokát – vélték volna felfedezni, majd próbáltak vele kommunikálni, eredménytelenül.

A villamos lassan elindult. Az egyik nyitott ablakból egy fiatal férfi a várakozó tömeg felé kiabált:

„Rossz irányban álltok, a Duna arra van! Rohadt zsidók, ott a helyetek!”

A lent várakozók mély hallgatásba burkolódtak. Vágni lehetett a csendet.

Gondolatok

A koncert jelentős részében Fischer Iván Mahler-műveket vezényelt. Mahler 1888-tól a Magyar

Királyi Operaház művészeti igazgatója és vezető karnagya volt, aki az 1891-ben újonnan kinevezett intendáns, a több kortársa szerint fanatikusán nacionalista és antiszemita Zichy Géza gróf hatására kényszerült elhagyni állását. (Forrás: Wikipédia)

Talán érdemes megjegyezni, hogy előző nap volt a vallásos zsidók egyik legszentebb ünnepe, a jom kippur, és mindez történt a holokauszt 70. évfordulójának emlékévében.

Ezekről azonban a villamoson tartózkodó fiatalok vélhetően mit sem tudtak.

Lehet, hogy az öregek tömeges látványa váltott ki ilyen pusztító gondolatokat?

Lehet, hogy a zsidózás, a Dunának küldés ma az a szitokszó, az a szelep, ahol egyesek rutinszerűen ki tudják eresztetni a gőzt?

Lehet, hogy a fiatalok a 7 órakor kezdődő Fradi-UTE jégkorongbajnokságra mentek, és „előtréningeztek”?

Lehet, hogy ezek a fiatalok az erre a hétvégére tervezett és betiltott Fajvédő Konferencia potenciális és sértett résztvevői voltak, és esetleg valamilyen rendezvényről jöttek?

Nem tudom a választ. De sajnos ez az élmény felülírta bennem a korábbi felhőtlen boldogságot.

Tudom, ez az én problémám. A legtöbb, amit tehettem, hogy kiírtam magamból a történetet.

Rudas Andrea

Ki és miért fanyalog?

(Fesztiválmazsolázó – némi fanyalgással.

2014. okt. 1-jei Új Élet.)

A magyarországi zsidó szervezetek vezetői (nem sok ember) meg tudják

beszélni a felső szintű problémákat, pl. Sorsok Háza stb., melyek jogosak.

Az a baj, hogy a mintegy kétszáz-ezer embernek is vannak súlyos, a mindennapi életet is érintő belső és kívülről jövő gondjai. A közösségi szellem sem makulátlan. Az átlagemberek ha nincs funkciójuk, nem kapnak meghallgatást, esetleg segítséget, pedig lehetnének hasznosítható javaslatok is.

Az elmondottak miatt kimondottan jólesett Fischer Ádám karmester úr őszinte, bátor kiállása értünk, felhívása a nagy-nagy veszélyre a Zsidó Nyári Fesztivál nyitókonzertje előtt.

Kérdezem, hogy hol kapott volna fórumot több ezer ember előtt ezt elmondani? A jelenlévőket nem lehangolta, inkább elismerést váltott ki. A zenei élmény még szebb lett.

Túlélő vagyok. Az elhangzott szavakról fájlom olvastam a „kiselőadás” kifejezést. Ezeknek a gondolatoknak súlyuknál fogva mindenütt helyük van!

Ezúton köszönöm meg a karmester úrnak érdeklünkben történő igaz helytállását!

MK

Szemétlerakó az Óbudai temetőben

Az Óbudai temetőben műanyag flakonokkal, mécesstartókkal és italospalackokkal elegyített, többszobányi felhalmozott zöldhulladék (begyűjtött fa, gally) fogadja a látogatót. A látvány rettenetes, nagyapám, dr. Wellesz Gyula egykori óbudai főrabbi sírja megközelíthetetlen. A gondnok kérdéseimre tehetetlenségéről s a hitközség közönyéről számolt be. Ha elégetni nem is lehet a szemetet, vannak módszerek az elszállításra. Kérem, segítsenek, hogy ez a méltatlan állapot megszűnjön, s a helyzet normalizálódjon. Talán az Új Élet nyilvánossága felébreszti a tétlenkedők lelkiismeretét és cselekvési szándékát. Fáradozásukat előre is köszönöm.

Dr. Kozma István

DEUTSCH GÁBOR

A Visegrádi utcai stíblről

A kicsiny stíblek varázsának megvan a maga titka és hagyománya. Amikor fohászodni lehet tágas térben, kitűnő és elismert rabbik és kántorok maradandó értékű szónoklatait, illetve szépen hangzó imáikat hallgathatjuk, miért szükséges, hogy 12–20 főnyi férfi, 6–8 hölgy, néhány gyerek elvonuljon egy kicsiny helyiségbe, és ott fohászkodjon. A válasz nehéz. A stíblek kialakításánál annak idején szerepet játszott az egykori hazai hangulat. (Máramarosi vagy szatmári szokások ápolása, idézése.) Történelmi okok miatt hagyták el szülővárosukat az egyre komorabb negyvenes években, remélve, hogy a fővárosban nyugodtabb lehet az életük. Jóllehet akkor már Pesten is egyre nyomasztóbb lett a helyzet.

A Király utcai Pajlise sül (lengyel zsinagóga), a Felsővisóról és környékéről származók részére a chevre tilem, a Király utcai hasonló kis zsinagógák (más néven stíblek) működése őrizte az ottani metódust. Persze arra nem számítottak, hogy a helyzet már Pesten is eléggé felhős. A kicsiny zsinagógák a fővárosban és máshol is a fent említett célt szolgálták és szolgálnak ma is, mindamelllett a fővárosban a stíblekben bővebb a lehetőség a tóra elé járuláshoz, az előimádkozáshoz. Az sem el-

Egy zsinagóga és egy kiállítás előtt

Gondolatok a pécsi zsidóság helytörténeti kiállításához

A 2014-es Holokauszt-emlékévé története minden bizonnyal egykor bekerül a hazai és a nemzetközi társadalomtörténeti szakmunkákba. Lehet, hogy a kutatók ezt az évet a politikai, emlékezetpolitikai viták évének fogják leírni, de a lelkek, folyamatok mélyére leásva, korunkat inkább a magyarországi zsidóság útkeresése idejének tekinthetjük. A felszínen látható hullámok csak jelei a mélyben hömpölygő áramlatoknak, vagy akár földrengéseknek.

Ebben az évben olyan virtuális, online szellemi közösségek születtek, amelyek értékeremtő hatása nem hanyagolható el, hiszen a Csillagos Házak kezdeményezéséhez 7674-en csatlakoztak, a Holokauszt és a családom Facebook-csoport 10 híján 5000 főt számlál. Ebben az évben az interneten innen, a valódi térben olyan zsidó kulturális kezdeményezések, közösségek és főként olyan értékek születtek vagy érték be éppen napjainkra, amelyek alapvetően befolyásolják a mai és a holnapi generációk, zsidók, sőt nem zsidók viszonyát a történelemhez, kultúrához, a zsidóság intézményrendszeréhez, s lehet, hogy magához a zsidó valláshoz is.

A magyar zsidóság holnapját meghatározza, hogy miképpen mondja el történetét gyerekeinek és nem zsidó barátainak, s e történetek miképpen kelnek önálló életre a társadalomban. Bár nem bővelkedünk a korai hazai történelmünket bemutató dokumentumokban, hiszen a soá milliárdnyi értéket pusztított el, mégis szorgos és odaadó munkával fel lehet még kutatni a történeteinket illusztráló képeket. Rekonstruálható az életmód, a mindennapi kultúra, és a közösségek képesek kiállítást építeni utódaik és minden nyitott és érdeklődő ember számára. Az elmúlt évek fáradozásai most hozzák gyümölcseiket, s különösen érdekes, hogy a mai vidéki zsidóság tagjai nem zsidó barátaikkal közösen milyen példamutatóan járnak Budapest előtt. Pápa, Sopron és a többiek holokausztkiállításai, és most Pécs átfogó, zsidó helytörténeti kiállítása mintát adnak mindenkinek. Mindenhol másképp, de mégis a vizualításra erősen építve mesélik el településük zsidóságának, a zsidóság virágzásának és hanyatlásának drámai történetét.

A Pécs – és kisebb részben Baranya megye – zsidóságának krónikáját bemutató kiállítás megformálása önmagában is olyan esztétikai értékkel bír, amely az ismeretterjesztést magas kultúrává, művészetté nemesíti. Ez a kiállítás tematikus kiállítás, helyi történelmi mélyfúrások eredményét hozza fel színre. Magyarországon napjainkban ez az egyetlen olyan – állandónak szánt – zsidóságtörténeti kiállítás, amely egy város hitközségének átfogó históriáját, a benne élők sorsfordulóit a 18. századi letelepedésüktől napjainkig mutatja be. S bár a zsidóság történetéről szól, mégis ez magának az együttélésnek a története: elénk tárja, miként zajlott a zsidóság társadalmi integrációja és annak megszakadása. Ezért is fontos, hogy létesüljön mindenütt ún. Együttélés Háza, amely Budapesten például nem lenne más, mint e pécsi kiállítás országos horizontú kitjesítése.

Az Együttélés Háza kifejezés Gyöngyösről érkezett, és remélhetően ott is megvalósul e pécsihez hasonló kiállítás. Ám az egyre szaporodó példák között Pécs elsősége elvitathatatlan. Ugyanis ez eddig az egyetlen és állandó, a lokalitásra fókuszáló zsidó történeti tárlat Magyarországon.

Köszönet illeti az e munkában részt vevőket nemcsak azért, hogy megteremtették a kiállítást, hanem azért is, mert remélhetően az eredmény évekig, évtizedekig látható lesz, s talán tovább is bővül, így alkotásukkal hatnak a mai pécsiekre, de még inkább a következő nemzedékekre. Akik megláthatják, mit jelent, jelentett a zsidóság e városnak, s a zsidók mennyire nem idegenek, hanem értékkel, hittel, szorgalommal, hűséggel élő – ugyanolyan emberek.

E kiállítás méltó lezárása volt az 5774-es évnék, amikor új évre fordulva végiggondolhattuk tetteinket, bűneinket, cselekedeteinket. A pécsi kiállítás nem hallgat el semmit, sem jót, sem rosszat. Olyan, mint az őszi szél, tiszta levegőt hoz, lehűti a forró fejeiket, s a tanulás, a múltból való tanulás idejére figyelmeztet mindannyiunkat.

Dombi Gábor

Körzeti kitekintő

Szeged

A X. Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztiválon Malek Andrea és Lerch István adott nagy érdeklődést kiváltó koncertet. Közreműködtek: Hruka Róbert (gitár), Latmann Béla (bass) és Szendi Gábor (ütőhangszerek). A műsor törzsanyagát az Ébredés című CD dalai alkották, de több musicalszám is elhangzott.

A Csongrád Megyei Levéltár hitközségünkben tartotta a Levéltári Napok első rendezvényét, melyet Biernaczki Karol igazgató, tiszteletbeli lengyel konzul nyitott meg. A szegedi zsidó ingatlanok történetéről Apró Ferenc ügyvéd, helytörténész, a zsidó Elemi Népiskoláról (1844–1948) Berta Tibor főtanácsos, a zsinagóga múltjáról Markovics Zsolt főrabbi adott elő. Az ülést vezette és zárszót mondott Urbancsok Zsolt főlevéltáros (Makó). A programon főleg egyetemi dolgozók, a szegedi kulturális élet meghatározó személyiségei vettek részt.

Lezajlottak a ros hásánái és a jom kippuri istentiszteletek. Az eseményeken, melyeket Markovics Zsolt főrabbi vezetett Jakity Máté rabbi helyettes-hallgató, előimádkozó közreműködésével, valamennyi napon nagy számmal vettek részt közösségünk tagjai, de ismét képviseltették magukat a városunkban tanuló izraeli hallgatók és szülei is.

Az Új Zsinagóga Mártíremlécsarnokában is megtekinthető volt az Élet Menete Alapítvány „Elhurcolt életek” című vándorkiállítása, melyet a holokauszt 70. évfordulója alkalmából állítottak össze. Tablóin a történelmi narratíva mellett számos korabeli fénykép és forrásdokumentum kapott helyet, amelyet visszaemlékezések kísérték.

Az önkormányzati választási izgalmakat megszakítva nyitotta meg Ujhelyi István európai parlamenti képviselő (MSZP) az SZTE Konfuciusz Intézetének elnökeként a „Menekülés Sanghajba” című fotókiállítást az Új Zsinagóga Mártíremlécsarnokában, a Sanghaj Hongkou Népi Gyűlés elnökével, Yan Jianpinggel. A kiállítás egy olyan történetet mesél el, amelyről mi itt, Európában, csak keveset tudunk. A kínaiak nagylelkűségének története ez: Sanghaj városa több ezer, a második világháború alatt a nácizmus térhódítása elől menekülő zsidót fogadott be. Az üldözötteket Komor Pál magyar üzletember, Sanghaj tiszteletbeli konzulja támogatta, segítséget nyújtott nekik a szükségben. A Sanghajban menedéket talált zsidók egykori saját, főképp családi fotóiból, dokumentumaiból, elbeszéléseiből készült tabló láthatók most, amelyekből hűen kirajzolódik a személyes történetek, a sanghaji időszak emlékei. A megnyitón Lednitzky András, a hitközség elnöke számolt be az izraeli kormány által támogatott harbini tudományos felsőoktatási találkozóról, s ott a magyar–izraeli–kínai kapcsolatépítő konferenciáról, arról, hogy a kínai állam mennyire támogatja az oda menekült, orosz és más nemzetiségű zsidóság emlékeinek ápolását, s beszélt a környezetben élő, felújított zsinagógákról, múzeumokról. A rendezvény keretében a sanghaji delegáció és a hitközség későbbi együttműködéséről is szó esett.

L. A.

tessége. Ezeknek a túlnyomó többsége megszűnt.

A Visegrádit is a bezárás veszélye fenyegette az időseknek az életből vagy az országból való távozásá miatt. Egy fiatal generáció több mint egy évtizede megmentette az udvar mélyén, a bal sarokban meghúzódó kis zsinagógát, közülük még most is többen járnak oda. Mint mondják, mindenkit szívesen látnak. A közösség vezetője, az egyébként kiváló orvos Varró Sándor és előljárótársai mindent megtesznek, hogy az ima tolmácsolását, a tóra olvasását oly személy végezze, aki a fenti kritériumoknak megfelel. Ezt bizonyítja az ünnepek jelentős részén működő előimádkozók teljesítménye. A kapu nincs bezárva a fohászok előtt.

Néhány mondattal vázoltuk a stíblek előnyeit, valamint személyi feltételeit. Szó sincs arról, hogy más imaházból bárkit át akarnának csábítani, de arról sincs szó, hogy a nagyméretű zsinagógákban az áhítat kevesebb volna, mint a stíblekben. Ezek a szavak azoknak szólnak, és talán felkeltik érdeklődésüket, akik ma még nem tartoznak a zsinagógák rendszeres látogatói közé. Ha jönnek, igazolhatják a fent vázolt jellemzés igazát. A fiatalokhoz szólnak a lehangosabbakban, mert ők jelentik a jövőt, de ugyanennyi energiával minden korosztályhoz is szólnak, akik még nem rendszeres templomjárók.

Az utolsó mondat legyen egy ismétlés: a kapu nincs bezárva.

Mazsihisz-pályázatok

A) kategória Vallási élet és vallási-közösség építő-fejlesztő projektek támogatása

Megnevezése (neve)	A pályázat címe	Megítélt összeg ezer Ft
MAZSISZEM	Hanukaritasz – Egészségmegőrző Nap	200
Alapítvány a Magyar Zsidó Ifjúságért (ALMAZSI)	Vallási élet és vallási közösség építő-fejlesztő projektek támogatása	400
Székesfehérvári Magyar–Izraeli Baráti Társaság	Épített környezetünk védelme céljából zsidó szakrális tér együttes állagmegóvására	400
Or Chadas Alapítvány	Agunah Bet Din Budapest – digitalizálás és katalogizálás. Az ortodox közösség múltjának feltárása, megismertetése.	300
Budapesti Micro Club Sportegyesület	Őseink és a jövőnk – Temetőgondozás fiatalokkal	700
JMPoint a Zsidó Közösségért Közhasznú Alapítvány	Virtuális Zsidó Múzeum – Közösségi emlékezet program	300
Beit Ham Oktatási és Kulturális Nonprofit Kft.	A zsidó bölcsőde ünnepi programsorozata a családok sikeres hitközségi közösségbe való lépésének támogatására	100
Simon Steiner Alapítvány	Hanuka	400
Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítvány	Családi Shabbaton	300
Hanoar Hatzioni	Hanoar Hatzioni Egyesület vallási működése	400
Lauder Javne Zsidó Közösségi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola	Kibuci Bucik – A Lauder Javne-iskola judaisztikai temetőgondozó kutatótábora (Penc)	500
Shalom Alapítvány Civil Szervezet	Beregszászi múzeum és látogatói központ. Culture, everyday life and historical heritage of the Jewish community in Transcarpathia	500
Kertész István Alapítvány	A Kertész István Alapítvány és a Balassagyarmati Zsidó Hitközség közös pályázata 5775. (2014/15.) évi rendezvényeink támogatására	200
Szegedi Magyar–Izraeli Baráti Társaság	Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál és zsidó ünnepek	900
Mazs Alapítvány	A Global Day, a zsidó tanulás világnapja	100
B’nai B’rith Budapest Páholy	B'B'- ORZS Zsinagóga pályázat 2014	400
Közép- és Kelet-Európai Zsidó Hitközségek és Szervezetek Egyesülete	A Zsidó nők határainkon innen és túl Pályázat konferencia rendezésére, valamint a konferenciaanyag megjelentetésére	500
Közép- és Kelet-Európai Zsidó Hitközségek és Szervezetek Egyesülete	„hogyan legyen a minjen” – A határon túli zsidó közösségek imatermeinek szimbolikus megtöltése egy alkalomra (Nagyvárad–Szatmárnémeti–Arad–Kolozsvár–Brassó–Marosvásárhely)	800
	Összesen:	7400

B) kategória Zsidó oktatási-nevelési projekt támogatása

Megnevezése (neve)	A pályázat címe	Megítélt összeg ezer Ft
Alapítvány a Magyar Zsidó Ifjúságért (ALMAZSI)	Zsidó oktatási-nevelési projektek támogatása	300
Székesfehérvári Magyar–Izraeli Baráti Társaság	Zsidóság Magyarországon – Szfvar	300
KIDMA	Engländer Tibor-emlékprojekt	500
Megálló Csoport Alapítvány Szenvedélybetegekért	Megálló Csoport – Páva utcai zsinagóga közös drogprevenciós pályázata	300
Budapesti Micro Club Sportegyesület	Test és Lélek – Egészség	300
Beit Ham Oktatási és Kulturális Nonprofit Kft.	A zsidó bölcsőde családokat elérő vallási oktatóprogramjának támogatása	200
JMPoint a Zsidó Közösségért Közhasznú Alapítvány	JMPoint Akadémia – Zsidó tudományok határok nélkül – Előadások és közös tanulás	200
Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítvány	Meséld el szüleidnek!	400
Or Chadas Alapítvány	Előadás-sorozat az ortodox bölcsességek megőrzéséért és továbbadásáért	400
Szombathelyi Zsidó Hitközség Szociális és Kulturális Alapítványa	A különbség nem másság!	400
Hanoar Hatzioni	Hanoar Hatzioni Egyesület – Őszi táboroztatás	400
Raoul Wallenberg Egyesület	Régen volt? Hol is volt? c. vetélkedő középiskolások számára	900
Jachad Egyesület	Az OR-ZSE könyvtár zsidó hittankönyvei	300
Lauder Javne Zsidó Közösségi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola	Gán Niflaot – Csodák kertje (A Lauder-óvoda projektterve)	400
Soproni Magyar–Izraeli Baráti Kör	Elfeledett soproniak / Forgotten Sopronians könyv kiadása	500
Zachor Alapítvány a Társadalmi Emlékezetért	Történelmi séták a régi pesti zsidónegyedben – diákvezető-képzés	300
Az Élet Menete Alapítvány	„Együttélés és holokauszt Magyarországon és Európában – oktatási program”	300
Szegedi Orvosképzés Fejlesztéséért Alapítvány	A zsidó hitéletet és hagyományokat bemutató rendezvények szervezése	500
Nonprofit Társadalomkutató Egyesület	Kihívások és válaszok, a magyar zsidóság reagálása a holokausztra (1938–1945)	300
Kortárs Szalon Kulturális Alapítvány (KTSZ)	Irodalmi est zsidó költők és írók műveiből – előadás-sorozat a zsidó irodalomból	200
Ethnica Alapítvány	Zsidó hagyományok oktatása a néprajzban; képzés a hon- és népismeret tárgyat oktató pedagógusok részére, oktatási segédanyag szerkesztésével. Zsidó hagyományok oktatási projekt a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszéke és az Ethnica Alapítvány segítségével, 2014. szeptembertől novemberig.	600
Logos Kiadó Bt.	Határolt határtalanság, istenkereső megközelítések. Judaisztikai oktatási kiadvány a felsőoktatási intézmények és a szélesebb olvasóközönség számára.	300
A 100 éves Hegedűs Zsinagóga Alapítvány	Héber (alefbész és modern) nyelvoktatás	200
Hagyomány Szociális Alapítvány	Pécsi Zsidó Szabadegyetem	300
	Összesen:	8800

C) kategória Zsidó kulturális és művészeti projekt támogatása

Megnevezése (neve)	A pályázat címe	Megítélt összeg ezer Ft
Ethnica Alapítvány	Holokauszt és zsidó hagyomány a magyar néprajzban. Az Ethnica kiadvány tudományos, tematikus különszáma 2014	300
Kibic Zsidó Szervezetek és Közösségek Szövetsége	A hősök közöttünk élnek	100
Gólem Színház Egyesület	Kedvezményes Gólem-bérllet és beszélgetések a zsidó színházról	300
Pallas Páholy Klubháló Egyesület	Zsidó önazonosság	400
Óvás Közhasznú Egyesület	Történelem jelvényekben elbeszélve	500
Magyarországi Cionista Szövetség	Párbeszéd Izraelben és Magyarországon a vészorszak kultúrájáról – vallásközi konferencia	400
Magyar Emánuel Alapítvány	A Magyar Emánuel Alapítvány 2015. évi kulturális programjai	300
Manóra Közhasznú Egyesület	Machol Hungária 2015 nemzetközi tánc tábor	400
Csodálatos férfiak lapáttal – dokumentumfilm 2. rész	Csodálatos férfiak lapáttal – 2. rész	500
EszterHáz Egyesület	Lányok, anyák – Daughters, Mothers	400
Zachor Alapítvány a Társadalmi Emlékezetért	J. L. Perc novelláskötet kiadása	400
SHALOM – Románia–Izrael Baráti Társaság, Marosvásárhely	Zsidó Marosvásárhely 1940, 1944, 1960, 2014	800
Tevan Alapítvány	Benedek István Gábor Kék szalag című regényének kiadása és könyvbemutatója	400
Közép- és Kelet-Európai Zsidó Hitközségek és Szervezetek Egyesülete	Az Izrael című rockoratórium bemutatója a Goldmark Teremben, valamint az abból készült Angyalok szerelme című rockopera lemez-könyv anyagának megjelentetése	400
Goldmark Kórus	A zsidó zene bemutatása hangversenyeken és zsidó közösségi rendezvényeken	700
Kortárs Szalon Kulturális Alapítvány (KTSZ)	Zsidó kulturális és művészeti értékek a zsidó gasztronómia jegyében	700
Múlt és Jövő Alapítvány	Múlt és Jövő – zsidó kulturális folyóirat	300
Béke-Shalom Baráti Társaság	Zsidó kulturális és művészeti projekt	200
	Összesen	7 500

Augusztus derekán a német biztonsági szervek összehangolt zsaroló fenyegetőzése mind nyíltabbá váltak. A csillagos házakba szorított zsidók körében a legnagyobb izgalom, félelem és kétségbeesés lett úrrá. Képviselőik Lutzhoz és Wallenberghez fordultak, hogy segítsenek a semleges államok budapesti követsegeit a deportálással szembeni közös megmozdulásra bírni. A pánik jelei is megjelentek, az ügyben a sürgős tiltakozást Angelo Rotta pápai nuncius készítette elő.

Augusztus 21-én a magyar kormányhoz Rotta pápai nuncius, Carl Ivan Danielsson svéd követ, Carlos Branquinho portugál, Angel Sanz Briz spanyol és Antoine I. Kilchmann svájci ügyvivő jegyzéket intézett. Erélyes tiltakozásokban leszögezték, abszolút megengedhetetlennek tartják, hogy „faji eredetük egyszerű ténye miatt üldözzenek és halálba küldjenek embereket”. A keresztény civilizáció nevében kérték, ne legyen több deportálás. A magyar kormánynak véget kell vetnie ennek az eljárásnak, melynek „sohasem lett volna szabad elkezdődnie”. A 25-ére kitűzött budapesti deportálás – feltehetőleg Heinrich Himmlernek, az SS vezérének állásfoglalása után – elmaradt.

A magyar fél jegyzékben javasolta, hogy a magyar zsidók ügyeinek intézését a németek adják át, ennek fejében a csillagos házakból a zsidóságot munkába állítják. A munkára képteleneket a Magyar Vöröskereszt közreműködésével vidéki táborokba helyezik. Lakatos Géza kormányával augusztus 28-án olyan megállapodás született, hogy a zsidó lakosságot a háború érdekeire való tekintettel Budapestről eltávolítják, vidéken koncentrálják és munkára fogják.

Az új magyar–német egyezség miatt a fővárosban előkészületek indultak a munkaszolgálatra alkalmatlannak, az idős és gyermek zsidók vidéki táborokba koncentrállására. Ezt összefogással: elnyújtott orvosi vizsgálatokkal, megújított „sorozással” sikerült elszabotálni.

De mit is jelentett az előkészületek sora?

Magyar kormánynyilatkozat terveze, 1944. augusztus 23.:

(...) A magyar királyi kormány – a Kormányzó Úr Ófőmértósága hozzájárulásának elnyerése után – késznek nyilatkozik arra, hogy:

70

(a) valamennyi munkaszolgálatra behívott zsidót, akinek családja már Németországban van (kb. 55–60 000 fő),

(b) azokat a büntetett előéletű vagy közveszélyes zsidókat (amely tény a magyar kormányhatóságok állapítják meg), akiknek jelenléte a közrendet, a közéletmezést, az ország belső biztonságát veszélyeztet, a német hadigazdálkodás céljaira – 1944. augusztus 28-ától kezdődően – a német birodalmi kormány rendelkezésére bocsátja. (...)

A Magyarországon visszamaradt zsidókat Budapesten kívül védő-őrzetbe helyezik, táborokba gyűjtik és a magyar hadigazdálkodás szolgálatába állítják.

Ez a tervezet azt is jelentette, hogy a vidék után az ország fővárosában is veszélyhelyzet áll elő, azaz folytatódik, hogy elveszik több százezer magyar ember életét, meghal majd a sarki fűszeres, meghal a kisboltos, meghalnak a kétkézi munkások.

Fenyő Miksa naplójában így erről: A hír határozottabb alakot ölt: kiadják a megmaradt magyar zsidóságot a németeknek. Már gyűjtik a vagyonokat és a csendőröket. Talán még holnap megszállják a csillagos házakat, és vonszolják az emberek tízezeit, kiknek semmi egyéb bűnük nincs, mint hogy egy tébolyult világ a legyilkolásuktól várja a világuralom megszerzését. S most, hogy már látja, hogy ebben csalódott, bosszút áll csalódásáért. S az áldozatra szántak között gyermekeim, barátaim és sok-sok derék, jóra való ember, jóra való magyar.

A magam sorsa az elmúlt öt hónapban kétségbe ejtett; soha magamért úgy kétségbeesve nem voltam, mint ezekért a legyilkolásra ítélt tízezrekért, ismerősökért és ismeretlenekért. Talán még jön valami váratlan segítség...

A lapok a következő rendeletről hoznak hírt: „A Budapesti Közlöny keddi száma közli a m. kir. minisztériumnak 2040. számú rendeletét, mely szerint a zsidókra vonatkozó rendelkezések hatálya általában nem terjed ki azokra a személyekre, akiket – esetleg házastársukra és gyer-

mekeikre kiterjedő hatállyal – a Kormányzó, a minisztérium előterjesztésére, az említett rendelkezések hatálya alól a tudomány, a művészet vagy a közgazdasági élet terén, vagy egyébként az ország javára szerzett kimagasló érdemeik folytán, vagy egyéb, külön méltánylást érdemlő okból mentesít. A mentesítés az 1941; XV. tc-ben foglalt fajvédelmi rendelkezések hatályát egyáltalán nem, a zsidókra vonatkozó vagyonjogi rendelkezések hatályát csak annyiban érinti, amennyiben a mentesítés erre külön rendelkezést tartalmaz. A mentesítés egyéb megszorításokat is tartalmazhat.”

Nem örülök e rendelkezésnek. Nem örülök annak a hírnék sem, hogy valami rendeletet készülnek kihozni a kikeresztelkedettek. Mert ez azt jelenti, hogy a többi vogelfrei. Hitler zsákmánya.

A Fenyő Miksa által is említett mentesítési rendeletnek köszönhető többek között életét a magyar és a nemzetközi zeneművészet egyik legjelentősebb alkotója, a kiváló zene-pedagógus, Weiner Leó is.

Azonban sok ember számára ez a mentesítés nem jutott osztályrészül.

Ahogy az is igaz, hogy a Horthy által megfogalmazott tervek rövidesen átírta a történelem. A megmaradt magyar zsidóság megint nyert egy kis időt, most éppen a román kiugrásnak köszönhetően.

Akkor, amikor minden egyes nap is számított.

www.memento70.hu

Felhívás

1945. január 27-én szabadult fel az auschwitz-birkenai koncentrációs tábor. Az ENSZ Nemzetközi Holokauszt Emléknappá nyilvánította január 27-ét.

A tábor felszabadulásának 70. évfordulója alkalmából a lengyel állam a Nemzetközi Élet Menete Alapítvánnyal együttműködve szervezi meg megemlékezését, amelyre sok országból érkeznek résztvevők.

Ezúton kérem, hogy segítse munkánkat, és tájékoztassa az ismeretségében élő túlélőket!

A Mazsihisz – együttműködve a Zsidó Világkongresszussal – az alábbi felhívással fordul a túlélőkhöz:

Tisztelt Holokauszt-túlélő Hittestvérünk!

Az auschwitz-birkenai koncentrációs tábor felszabadulása alkalmából 2015. január 27-én tartandó megemlékezésre tisztelettel meghívunk túlélőket és hozzátartozókat. A túlélők és hozzátartozók utazási, ellátási és szállásköltségét a szervezők fedezik.

Kérjük, hogy amennyiben úgy gondolják, részt kívánnak venni a megemlékezésen, jelezzék részünkre az alábbi információk megadásával:

- név:
- elérhetőség: e-mail: telefon:
- cím:
- útleveél / személyazonosító igazolvány száma:
- születési dátum:
- melyik koncentrációs táborban / munkaszolgálaton / gettóban / egyéb volt

Ön:

- egyedül vagy hozzátartozójával kíván-e jönni: IGEN, hozzátartozómmal / NEM, egyedül jövök
- amennyiben hozzátartozóval kíván jönni, kérem, adja meg adatait:
- a hozzátartozó önnek a (pl. fia vagy lánya stb.):

- név:
- elérhetőség: e-mail: telefon:
- cím:
- útleveél / személyazonosító igazolvány száma:
- születési dátum:

Jelen felmérésünk után minden jelentkezőt telefonon felkeresünk.

A jelentkezéseket e-mailben a repas.peter@mazsihisz.com e-mail címen, faxon a 06-1-413-5504 számon, vagy személyesen a 1075 Budapest, Síp utca 12. III. emeletén, a Mazsihisz elnöki titkárságán lehet leadni.

Az ember túl a hatodik ikszen sokszor érzi azt, hogy bizonyos testrészei lassan, de biztosan elkezdene kopni, „amortizálódni”. Nem vagyok ez alól kivétel sem én, sem pedig a feleségem. Többször is nézegettük egy utazási iroda hévízi hirdetését. Aztán úgy adódott a helyzet, hogy eldöntöttük: nem kell közvetítő, hiszen beszéljük a nyelvet, és van még némi helyismeretünk is. Kiválasztottam egy csinos és relatíve olcsó szállodát, és – hála a modern kor találmányainak – e-mailben árajánlatot és bemutatkozást kértem. Hamarosan választ is kaptam. Minden megfelelt az igényeinknek, így azonnal le is foglaltuk a szobát.

Az igazi nehézség ezután jött. Amíg vezettem (nem mást, hanem az autóm), nem volt gond eljutni úttalan utakon bárhová. Vagy hetedik éve, hogy letettem az autót és nem vezetek. Igaz, nem sűrűn kellett Magyarországra mennem, miután már senkink sem él ott. Ha egyszer egy évben mégis megtettük, akkor Budapestre igazán nem volt gond leutazni. Na de Hévízre? Miután meggyőződtem róla, hogy ennek a kicsi városnak még vasútállomása sincsen, mivel

nincs is vasúti pálya lefektetve, elfogott a félsz. Mégis hogy fogunk odajutni? Le kell utazni Budapestre, és onnét tovább? Belegondolni is rossz volt, hogy egy alig 210 km-es utat meg kell duplázni, mivel sem autópálya, sem vasútvonal nincsen kiépítve. Egy internetes oldal repülőjáratot hirdetett a közeli Sármellékre. Na de honnét? Németországi átszállásokkal. Feleségem egyre idegesebb lett, aztán segítségünkre szietett a véletlen. Találtunk egy utazási irodát, amelyik kétszer egy héten egyenes járatot indít Hévízre. Kissé borsos áron ugyan, de átszállás nélkül. Jegyvétel és egyeztetés. Csak pénteken volt járat mind a két irányban. Visszafelé köszönjük, nem kérjük, majd jövőnk, ahogy tudunk. Valami négyórás utazás után érkezünk meg Hévízre, ahol pészgett az élet. Rengeteg turista szinte a világ minden részéről. Még izraeli turistákkal és gyógyulni vágyókkal is találkoztunk. Miután „becsekkoltunk” a hotelba, felfedező útra indultunk. Már a szállodában feltűnt, hogy szinte minden ki van írva cirill betűkkel is. A városban aztán rájöttünk, miért. A rendszerváltást követően, mint minden hasonló gyógyhelyen, az addig államilag dotált szanatóriumokat privatizálták. Először magyar vállalkozók szereztek meg, de mivel nem volt elég pénzüik, hamarosan tulajdonosváltásra került sor. Az éppen akkor terjeszkedő orosz tőke hamar felmérte, mi csoda lehetőségeket rejt ez a kisváros. Egyre másra érkeztek a befektetők, és kezdték kiépíteni a modern és minden igényt kielégítő luxushotelek sorát. Pillanatok alatt lett újra munkájuk azoknak, akik elvesztették. Érdekes módon semmi ellenségeskedés nem alakult ki az orosz tulajdonosok és a magyar munkavállalók közt. Mind a mai napig egyetértés van. Viszonylag jók a fizetések, az emberek eléfelejtették, hogy valaha ezek a mostani tulajdonosok a megszálló szovjet csapatok katonái lehettek. Szükség törvényt bont? Nem egészen. Az orosz üzletemberek, akik befektettek, nem sajátították ki a várost. Természetesen jut a magyar vállalkozóknak is a „koncból”. Ha esetleg érdeklődéségek adódnak, akkor előzetesen egyeztetnek, és hajlandók kompromisszumra is. A vendégek zöme ennek megfelelően főleg orosz anyanyelvű, de nem toladókóak, követelőzőek, mint ahogy az ember gon-

dolná. Csupán csak abból lehet megtudni, kicsodák, hogy oroszul beszélnek. Másnapra már le is foglaltunk magunknak kezeléseket, és délután lementünk a fürdőcentrumba is, amit a hévízi-tavon alakítottak ki. Sajnos itt találkoztunk az első keleties szervezetlenséggel. A belépők három órára szólnak, az öltözők koedukáltak. Vegyesen férfiak és nők. Van egy pár „átöltöző kabin”, de ezek a nagy forgalmat nem képesek teljesen kiszolgálni. Még sincsen semmi toladokás, tülekedés vagy vita.

Másnap reggel először elmentünk fürödni. A kezelések délutáni időpontra szóltak. Érdekes jelenségre lettem figyelmes. Két középkorú hölgy ruhástul ment ki a medencéhez. Noha hallásom már nem a régi, de kapásból rájöttem, hogy valamelyik gazdag olajállam honpolgárai lehetnek. A magyar személyzet egy árva szót sem szolt nekik, így akadálytalanul kijuthattak a medencéhez. És itt jött a meglepetés. Az orosz turisták nagy része nem hagyta ezt szó nélkül. A helyi magyar lakosok megdöbbenése csak az arcokon látszódott, de szólni senki sem szolt.

Egy kisportolt orosz férfi odament a hölgyeményekhez, és közölte velük angol nyelven, hogy itt ruhában fürdés nincs. Sőt, képes volt végigtapogatni őket, mondván, nincs a homlokukra festve, hogy a ruhájuk alatt nincs-e esetleg robbanóölv vagy hasonlő. Pillanatok alatt parázs vita alakult ki. Megjelentek a férfiek, és tiltakozni próbáltak, hogy nekik joguk van használni a szolgáltatásokat, miután kifizették a belépőt. Szó szót követett, és mintegy varázsütésre megjelent négy izmos orosz testőr, és kitessékeltek a társaságot. Csak annyit mondtak nekik, a szállodájukban megrendelhetik a saját egyéni kádfürdőjüket, ami természetesen szintén gyógyvíz. Ha nem tetszik, fel is út, le is út. Ez nem Katar és nem Dubaj. Feleségem és én is egy pillanatra ledermedtünk. Hogy is van ez? Eddig azt gondoltuk, hogy az újjazdag orosz milliomosok az arabokkal „bratyznak”, és jó barátok. Egy bizonyos határig. Mert ha az üzleti érdekeikkel összeegyeztethetetlen a viselkedésük, akkor bizony odaszólnak. Márpedig ez pontosan ilyen eset volt, mivel zavarta az orosz vendégeket és a többi turistát is. Főleg a nem kasszámú izraelieket, akik csak egymás közt jegyezték meg, amit tapasztalni lehet Európa más részein, hogy az arab tőke rákényszeríti a saját kultúrája befogadását az idegenkedő európaiakra. Még sok helyen tapasztaltuk a városban, hogy az arab tőke mennyire nem kívánt a térségben. Legyen az bármiféle üzlet vagy szolgáltatás.

Két nappal később egy másik ominózus esetnek lehettünk tanúi. Egy étteremben, miután a pincér kihozta a kívánt fogást, a férj belekóstolt az ételbe, és dühösen odakiáltott a pincérnek, hogy ez nem halal, hogy képzeli. A pincér szabadkozott, és hívta a tulajdonost. Szintén orosz volt, mint a legtöbb helyen. Nem sokat teketóriázott. Pillanatok alatt kitessékelte a társaságot, hogy itt nincsen se halal, se kásrut. Eszi, nem eszi, nem kap mást. Vagy megszokik, vagy megszökik, de előzőleg rendezi a cheh.

A pár napos kúra nagyon jól sikerült, és segített is. Az már egy külön dolog, hogy eddigi ismereteimet és kialakult véleményemet az oroszokról teljesen át kellett alakítanom, pozitív értelemben.

Avi Ben Giora / Új Kelet

A kormány 2015-ben is támogatja a zsidó közösségeket

A kormány 2015-ben is jelentős összeggel támogatja a zsidó közösségeket – tájékoztatta a Kormányzati Információs Központ az MTI-t.

A közlemény szerint a kormány döntött arról, hogy eddigi intézkedéseit folytatva, valamint a magyarországi zsidó közösségek kéréseit és javaslatait szem előtt tartva, 2015-ben is több kiemelt projektet támogat.

A kormány támogatásával 2015-ben megkezdődik a miskolci, valamint a budapesti Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga felújítása, a budapesti Alma utcai szeretetotthon rekonstrukciója, a szegedi zsinagóga állagmegóvása, továbbá az Országos

Rabbiképző – Zsidó Egyetem könyvtárának megmentése is – olvasható a közleményben.

A Kormányzati Információs Központ tájékoztatása szerint a 2014-es Holokauszt-émlékévhez kapcsolódóan a kormány további forrásokat biztosít újabb megemlékező programok támogatására, illetve beruházások megvalósítására, mint például a szabadkai zsinagóga belső felújítása.

Folytatódik a Sorsok Háza szakmai koncepciójának kidolgozása magyarországi, valamint nemzetközi zsidó szervezetek és szakértők bevonásával, ahogyan arról Lázár János Miniszterelnökséget vezető miniszter a Zsidó Közösségi Kerekasztalt követően is beszámolt.

A Zsidó Közösségi Kerekasztal ülése után Lázár János és Heisler András, a Mazsihisz elnöke is fontos lépésnek nevezte az együttműködés újrakezdését.

A Sorsok Háza projektről a miniszter azt mondta, „a szakmai program és a belső tartalom tekintetében a magyar kormány konszenzusos megoldást hoz létre”, hozzátéve, hogy a szakmai koncepció kialakításában a kabinetnek szüksége van a magyarországi és a nemzetközi zsidó közösség segítségére.

BOROSTYÁN-FELVÁSÁRLÁS

5000 Ft-tól azonnali készpénzfizetéssel.

ARANYFELVÁSÁRLÁS

6800–13 000,
FAZON 8500–15 000.
OKTONGOLD, Teréz krt. 18.
Tel.: 06-70-464-6340.

IZRAELI SZÍNES

A francia zsidók tömegesen emigrálnak Izraelbe

A múlt évben tapasztalt erős növekedés után 2014 első két hónapjában látványos mértékben tovább emelkedett a Franciaországot elhagyók száma a párizsi Zsidó Ügynökség szerint. Míg 2013 első két hónapjában 274-en alijáztak, 2014 azonos időszakában 854-en távoztak, ami 312 százalékos növekedést jelent.

Bár az okok még további elemzéseket igényelnek, az izraeli kormány igyekszik minél jobban fogadni a francia zsidókat. Az Egyesült Államokból érkezők határozzák meg leginkább a bevándorlást, de a zsidó állam nagy figyelmet fordít a Hexagonra (értsd: Franciaország) is, ahol a második legjelentősebb zsidó közösség él. Mintegy két hete *Benjámin Netanjahu* kormánya közzétett egy tervet, amelyben alijázásra bátorítják a francia zsidókat. Munkatársaik segítik az új bevándorlók beilleszkedését, segítenek áthidalni a nyelvi akadályokat. Az izraeli hatóságok meg kívánják könnyíteni a munkához jutást az ez idáig el nem fogadott diplomák honosításával, különösen ami az egészségügyi foglalkozásokat illeti.

Az elmúlt hetek beáramlása megerősíteni látszik a múlt évben megfigyelt növekedést. A Zsidó Ügynökség szerint 2013-ban 3280 francia alijázott, szemben a 2012-es 1917 fővel.

„Csak januárban több mint 1000 francia nyitott kivándorlási dossziét a szolgálatunknál” – erősítette meg a hírt a *Le Figaronak Natan Saranskij*, a Zsidó Ügynökség igazgatója. „A francia zsidók mindenekelőtt a biztonság bizonyos fokú hiányáról számolnak be, amely a toulouse-i gyilkosság után még nyilvánvalóbbá vált. A második fő ok a gazdasági válság, amely nem kifejezetten a zsidókat sújtja, de ők ugyanúgy szenvednek a következményeitől, mint bárki más.”

Még ha a Zsidó Ügynökség statisztikái pontosan mutatják is, hogy mennyien választják őket az alijázáshoz, azt nem lehet tudni, mennyien jönnek vissza, mert nem találják meg számításukat. „A múltban meglehetősen spártaiak voltak az elhelyezési körülmények, így nagy figyelmet kellett fordítani a visszafordulási adatokra. Mára elmondhatom, hogy a friss emigránsok 90 százaléka beilleszkedik” – mondta Saranskij.

A franciaországi zsidó közösség Európában a legnagyobb számú, becslések szerint 300–500 ezer fős. Izrael állam 1948-as alapítása óta több mint 90 ezer zsidó hagyta el a Hexagont, hogy Izraelben keresse boldogulását. (*Le Figaro*) **francianyelv.hu**

Becsapták-e Heródest a Nyugati Fal építői?

Vajon miért jobbák a Kotel egyes kövei a többinél? Újabb kutatások szerint a Nyugati Fal (Siratófal) egyes kövei rosszabb minőségűek, mint mások. Ez akár azt is jelentheti, hogy a Második Szentély építői nem átalították becsapni királyi megbízójukat, Nagy Heródest.

pontjainak millióit, hogy létrehozzák a fal háromdimenziós modelljét és megkülönböztessék azokat a részeket, amelyek a többinél gyorsabb ütemben erodálódnak. Megállapították, hogy míg egyes kövek esetében a fal megépülése óta a kopás csak néhány milliméternyi, másoknál ez

Az egész úgy kezdődött, hogy amikor ránéztünk a Nyugati Falra, láttuk, hogy vannak részei, amik málladoznak, míg mások megmaradnak eredeti állapotukban. Látszólag az egész egyforma mészkőből van, így nem értettük, miért van ez” – mondja *Simon Emmanuel*, a Héber Egyetem Földtani Intézetének munkatársa, aki *Yael Levinsonnal* együtt folytatta a vizsgálatot. A két kutató nemrég a *Geology* (Geológia) című folyóiratban tette közzé eredményeit.

Vallási jelentőségén túl, a Nyugati Falnak vannak még egyedi tulajdonságai. Nincs a világon még egy ilyen hatalmas kövekből épült fal, amely 2000 éven át fennmaradt volna, és ilyen részletességgel ismernénk a történetét. A szakértők például tisztában vannak azzal, mikor volt a fal szabadon kitéve az elemeknek és mikor védték a szomszédos épületek, vagy mikor volt a föld alatt.

A kutatás első szakaszában lézerekkel tapogatták le a kövek

20–30 cm is lehet. Ez az erózió eredményezi azokat a repedéseket, amelyekbe az imádkozók hagyományosan a céduláikat helyezik.

Emmanuel és Levinson ezután megvizsgálták, miben különböznek a kövek, és azt találták, hogy azok kétfélék. Mindkét fajtát Jeruzsálem környékén bányászták, de a gyorsabban málló kövekben kisebb, mindössze néhány mikron méretű (ez kb. az emberi hajszál vastagságának egytizede) mészkőkristályok találhatók. Ezzel szemben az időtállóbb kövekről kiderült, hogy nagyobb kristályokból állnak, melyek átmérője kb. 50 mikron (ez nagyjából az emberi hajszál vastagsága). Ez a szabad szemmel nem látható különbség szembeötlővé válik, amikor a követ eső éri.

Mintát vettek azokról a helyekről, ahol vélhetően a Kotel köveit bányászták, majd laboratóriumi körülmények között vizsgálták az eróziós folyamatokat. A kutatók rájöttek, hogy létezik a mészkő eróziójának

egy korábban ismeretlen válfaja, melynek során az anyagot az esővíz nemcsak feloldja, hanem a kőből darabok is leválnak, amikor víz éri; tehát nemcsak kémiai, hanem fizikai változás is történik.

Úgy két évvel ezelőtt az Israel Antiquities Authority (Izraeli Műemlékvédelmi Hatóság) által végzetett leletmentő ásatás során, amelyet Észak-Jeruzsálemben, a Ramat Shlomo és a Shoafat negyed területei között végeztek, rábukkantak egy nagy kőbányára a Második Szentély idejéből, azaz abból az időszakból, amikor a Nyugati Fal épült. A bánya a Templom-hegy szintje fölött volt, ebből a régészek arra következtettek, hogy innen kerültek ki a Szentélyhez használt kövek, mivel Heródes építőmestereinek innen könnyebb volt a hatalmas tömböket lefelé szállítaniuk az építési területre.

Bár nehéz megkülönböztetni a köveket, Emmanuel szerint az ókori építők képesek voltak rá. „Ez itt rosszabb minőségű kő, ennek ellenére innen bányászták az építőanyagot, vagyis úgy látszik, Heródest becsapták az építőmesterek.”

Ennek ellenére a kutatók úgy gondolják, a Fal köveinek szilárdságát hatalmas méreteik miatt nem fenyegeti veszély. Emmanuel véleménye szerint azonban a jövő nemzedékeknek ki kell majd ötleniük egy olyan anyagot, amelyet be lehet fecskendezni a kövekbe, hogy lelassítsa az adott részek mállását.

Ezzel együtt egy halachikus probléma is felvetődik, ugyanis a Kotel rabbija, *Shmuel Rabinovitch* azt a döntést hozta, hogy a szent fal követit tilos bármiféle védőanyaggal bevonni. Emmanuel és Levinson kutatásainak eredményeit azonban föl lehet majd használni az ország egyéb műemlékeinek esetében is.

(Forrás: *akibic.hu*)

Nir Hasson

Fordította: Rozgonyi Dóra

Hamász: nem akarunk újabb háborút

A Hamász nem akar újabb háborút, és napokon belül folytatódna Kairóban a közvetett tűzszüneti tárgyalások Izraellel – derül ki a Gázai övezet uraló iszlamista szervezet második számú vezetőjének nyilatkozataiból.

Músa Abu Marzúk ugyanakkor arra figyelmeztetett, hogy a további vérontás elkerülhetetlen, ha az egyezkedések eredményeképpen nem szűnik meg az övezet Egyiptom és Izrael által ellenőrzött határainak mintegy hét éve tartó blokádja.

Abu Marzúk a Maan palesztin hírügynökségnek azt mondta, hogy még szeptember 24-e előtt újraindulnak a tárgyalások. Egyes megfigyelők szerint ugyanakkor nemigen várható gyors előrelépés a fent említett kérdésben, tekintve, hogy a Hamász nem hajlandó megválni fegyvereitől, amit viszont Izrael a blokád feloldásának kulcsfontosságú feltételként nevezett meg.

Az iszlamista vezető szerint a Hamász győztesként érkezik a kairói tárgyalásokra, egyebek mellett azért, mert a szervezet népszerűsége jelentősen megnőtt az ötvennapos, több mint 2100 palesztin életét követelő fegyveres konfliktus alatt. Abban is biztos, hogy szervezet legyőzőné *Mahmúd Abbász* palesztin elnököt és az általa irányított Fatahot, ha a közeljövőben választások lennének.

A 2006-ban tartott utolsó parlamenti választásokat a Hamász nyerte meg. A voksolás után hatalmi konfliktus alakult ki a két szervezet között, s végül véres összecsapások után kettészakadt a palesztin adminisztráció. Ciszjordániát a Fatah ellenőrzi, és Gázában azóta is a Hamász az úr.

Az iszlamisták népszerűségével kapcsolatos állítása mindenestre ellentmond Abu Marzúk egy három napja tett másik kijelentésének, amelyből inkább az derült ki, hogy sokakat aggodalommal tölt el a milícia jelenléte az övezetben. Facebook-oldalán „veszélyes jelenségnek” nevezte, hogy egyes gázai ingatlanulajdonosok nem hajlandók a Hamász tagjainak és családjaiknak bérbe adni lakásaikat, attól tart-

va, hogy azok is az izraeli rakéták célpontjaivá válhatnak.

A legutóbbi válság alatt az ENSZ adatai szerint több mint 18 ezer lakást romboltak le az izraeli lövedékek. Egyes sajtóértésülések szerint a Hamász belügyminisztériumi irodáinak otthont adó toronyház lakói felszólították a szervezetet, hogy költözzön ki onnan.

MTI

Interneten toborozza titkos ügynökeit a Moszad

Ha korábban valaki be akart lépni a világ legtitkoszatosabb hírszerző szolgálata, az izraeli Moszad kötelékébe, annak a „felvételijéhez” hozzá tartozhatott, hogy sikeresen beosonjon egy nagykövetségre, válaszoljon egy rejtjelekkel megírt újsághirdetésre vagy felkutasson egy cím nélküli, nyilvántartásba nem vett tel-avivi épületet, ahol egy rejtélyes „vizsgáztató” várta. Mostantól a jelentkezéshez csupán jobb egérgombbal a megfelelő helyre kell kattintani a titkosszolgálat honlapján.

A Moszad, amelynek működését a legszigorúbb titoktartás övezi, múlt héten egy vadonatúj, stílusos toborzó videóval dobta fel honlapját, valamint lehetővé tette az online jelentkezést mindazok számára, akik az izraeli titkosszolgálatnál kívánnak karriert építeni. A héber, angol, francia, orosz, arab és perzsa nyelveken elérhető, a legújabb dizájnrendeket követő weboldal forradalmasíthatja a legendás ügynökség eddigi toborzási módszereit.

„Továbbra is a legjobbakat kell megnyernünk a szolgálatnak, hogy a Moszad ezután is vezethesse és védelmezhesse Izraelt” – olvasható *Tamir Pardónak*, a titkosszolgálat főnökének az új oldal elindulásakor kiadott közleményében. „Sikerünk titka minőségi humán erőforrásainkban keresendő” – tette hozzá.

A Moszad héberül intézetet jelent, és ez a Hírszerzés és Különleges Művelet Intézetének rövidítése. Az izraeli hírszerző közösség részeként a zsidó állam titkosszolgálat az egész világot behálózza, és sokak szerint a legvakmerőbb titkos akciókat jegyzi.

Ez utóbbiak közül csupán néhány sikeres bevetés és fiasók szivárgott ki az idők folyamán. Például a Moszad ügynökei az 1972-es müncheni olimpián az izraeli küldöttség elleni támadást követően sorra „levadászták” a Fekete Szeptember nevű palesztin terrorszervezetnek a túszerzésért felelős tagjait. A titkosszolgálat történetének egyik legnagyobb kudarcaként pedig azt az akciót tartják számon, amikor 1973-ban a norvégiai Lillehammerben a Fekete Szeptember tervezési főnöke, Ali Hasszán Szalameh helyett egy marokkói származású pincért öltek meg a Moszad emberei.

Az új honlapon megjelent videofelvétel természetesen az ügynökség izgalmas és titokzatos természetét domborítja ki, folyamatosan keringő műholdakat és drónokat, valamint megfigyelési műveleteket végző vagy épp számítógépeket feltörő, fekete öltönyös nőket és férfiakat mutat. Sokkal valószínűbb azonban az, hogy a James Bond-filmekbe illő ügynökösködés helyett a jelentkezők a Moszad technológiai, kibernetikai vagy adminisztratív ügyekkel foglalkozó részlegein helyezkedhetnek el.

Mivel a Moszadnak nincsen szövivője, és közvetlenül nem, csupán a miniszterelnöki hivatalon keresztül érhető el, a honlap elindítását kísérő közleményen kívül keveset lehet tudni az ügynökség új, médiát érintő stratégiájáról.

Mindenesetre *Gad Simron*, aki tíz évig szolgált az intézménynél, az online toborzó kampány kapcsán így nyilatkozott: „ezzel olyan embereket is elérhetnek, akiknek megtalálására korábban semmi esélyük nem volt”. A Moszad eddig egyfajta zártkörű társaság volt, olyan klub, ahova a családtagokat és barátokat hívták dolgozni. Néha ugyan megjelent néhány „érdekes állást” ígérő hirdetés, és a több ütlevéllal bíró, valamint szigorú állambiztonsági átvilágításon átesett egyének időnként kaphattak állásajánlatot ígérő telefonhívást, azonban az „utcaról beeső” jelentkezők esélyei szinte a nullával voltak egyenlők – magyarázta a korábbi hírszerző.

Simron hozzátette: mivel a 21. század elején szinte mindenütt videokamrákat helyeztek el, sokkal nehezebb identitását elrejtene a megfigyelők elől annak, aki csak úgy be akar sétálni egy izraeli nagykövetségre, hogy a Moszadhoz csatlakozzon. Habár az internetes hirdetésre jelentkezőket tekintve néhány csodabogár és ellenséges elem is fennakadhat a titkosszolgálat hátlóján, a volt ügynök szerint a Moszad képes arra, hogy hatékonyan szűrje ki a legjobbakat.

Emellett a titkosszolgálat honlapján leszögezi: az online jelentkezés diszkret és biztonságos. Az űrlap kitöltéséhez adott utasítások között ez olvasható: „biztos lehet abban, hogy munkatársaink a legkörültekintőbb óvatossággal és a legszigorúbban járnak el mindenben az Ön személyes biztonságának szavatolásáért”. Hozzáteszik, a jelentkezés benyújtásakor érdemes figyelni arra, hogy az adott számítógép és a tartózkodás helyszíne elég biztonságos-e. A Moszad ezen felül azt tanácsolja, hogy a jelentkező olyan eszközöket használjon a kitöltéskor, amelyek alapján később nem azonosítható be, és az űrlap beadása után törölje az internetes böngésző előzményeit.

Míg az izraeli titkosszolgálatnál újdonságnak számít az internetes toborzás, az amerikai Központi Hírszerző Ügynökségnél (CIA) vagy a brit MI6 honlapján bőségesen találhatnak információkat a karrierlehetőségekről az internetezők. Nem csupán a külföldi hírszerzés előzte meg azonban a Moszadot, a Sin Bét izraeli belbiztonsági szolgálat már 2006-ban elindította toborzási célzó online kampányát. Emellett honlapján terrorizmussal kapcsolatos statisztikák, alapos történeti áttekintés és a műveleteiről szóló átfogó körkép található.

Természetesen a Moszad sokkal kevesebb bepillantást enged működésébe vagy történetébe. „Az ügynökség tevékenységéről szóló információ nem jut el a nagyközönséghez, és a sok évvel az események után a sajtóban közzétett történetek gyakran csupán a jéghegy csúcsát jelentik a majdhogynem elképzelhetetlen tetteknek és műveleteknek” – magyarázta Pardo.

InfoRádió / MTI

Zuroff tiltakozik egy lett musical bemutatása ellen

Efraim Zuroff, a jeruzsálemi Simon Wiesenthal központ igazgatója, aki egykori náciakat kutat fel, elítélően írt arról, hogy Lettországbán egy olyan musicalt mutattak be, amely egy második világháborús náci kollaboránsról szól.

Zuroff Twitter-üzenetében közölte, hogy „mélyen undorító” a Herbert Cukurnak szentelt darab.

Lettországban többen nyílt levélben arra szólították fel a kormányt, hogy ítélje el az előadást.

Cukurs a harmincas években a repülés egyik úttörőjeként szerzett magának hírnevet, ám a második világháború idején a hírhedt Arajš Kommandó parancsnokhelyettese lett, amely vezető szerepet játszott a zsidók tömeges lemészárlásában Rigában, és aktívan részt vett a Fehéroroszországban élő zsidók megölésében is.

Cukurs a háború után Latin-Amerikában telepedett le, és mivel nem adták ki, nem vonhatták felelősségre bíróság

ság előtt a tömeggyilkosságokért. Cukursszal végül 1968-ban izraeli ügynökök végeztek Uruguayban.

Juris Millers, a vitatott darab producere tagadta, hogy az előadás egy náciit dicsőítene.

„Tisztaban vagyok vele, hogy a musical provokatív, mert a tragikus lett történelem egy ellentmondásos időszakát idézi fel. Nem az a feladatunk, hogy felmentjük vagy elítéljük Herbert Cukursot. Az a célunk, hogy vitát indítsunk” – mondta egy litván újságnak.

A lett külügyminisztérium szóvivője, *Karlis Eihenblauts* úgy fogalmazott: „teljesen elfogadhatatlan, hogy ilyen embereket hősöknek állítsanak be”. Lettország mindig elítélte a háborús bűnöket, de mióta demokratikus állammá vált, tiszteletben tartja a szólásszabadságot – fűzte hozzá az AFP hírügynökségnek nyilatkozva.

MTI

Ön magányos, nyugdíjas, egyedül érzi magát?

A mindennapi gondjai megoldásában fiatal, egyedülálló hölgy kötné eltartási, illetve életjáradéki szerződést.

Valamint vállal: főzést, takarítást, gondozást, bevásárlást, ügyintézkést, akár beszélgetőtársként is.

* * *

**Hívjon bizalommal
a jobb jövő érdekében!
Telefon: 06-20-346-7677**

Már nem 6 millió és nem 600 ezer

Könyv jelent meg egy *Raul Hilberg* nevű amerikai szerzőtől, amely a holokauszttal foglalkozik, és tankönyvként használható. Ez persze nem hír. De adatokat is közöl. Erről szólnak a következő sorok. A célközönség (diákok) a kötetből megtudhatja, hogy: dehogy 6 millió! Csak 5 millió 100 ezer! Magyarországról dehogy 600 ezer! Csak „több mint” 180 ezer!

S hogy hol tartották a könyvbemutatót? Ne találgasson az olvasó. A Hitközség Síp utcai Goldmark Termében. S hogy ki lektorálta? *Pelle János*, az ORZSE tanára. S hogy ki rendezte mindezt? A Mensch Alapítvány.

Tanulásig: a 70. évfordulóra nemcsak a túlélők, de a mártírok száma is csökken.

No comment.

(kép)

Egykor fehérvári polgárok voltak

Villányi András megrendítő fotói

Ezt a székesfehérvári kiállítás mindenkinél látnia kellett volna. Azoknak, akiknek alapélményei közé tartozik, hogy valamikor tizenévesen – mondjuk Anna Frank naplója olvastán – szembesültek a történelem legsötétebb korszakának rémtetteivel, s döbbenetesen kérdezték: ezt meg hogyan tehették? Miként voltak képesek végtelen alaposággal, sőt, „lenyűgöző” módszerességgel emberek millióit a halálba küldeni? Azoknak is, akik hajlamosak a legendák közé sorolni a holokausztot. Sőt, azoknak is – hiszen a remény hal meg utoljára –, akik ehhez még gyűlöletbeszédet is gyártanak, konokul karszalaggal masíroznak. És azoknak is, akik ugyan nem tagadják a tényeket, de egyre hangosabban igyekeznek a vidéki magyar zsidóság elpusztítását a „kiszolgáltatott” Magyarországot leigázó náci Németország bűnének magyarázni...

Villányi András fotóművész tárlata a székesfehérvári Pelikán Galériában tulajdonképpen nem kizárólag a holokausztról szól. Inkább a soá kapcsán beszél arról a hiányról – megrázó képeken –, amit a zsidóság elhurcolása, megsemmisítése jelentett az elmúlt évtizedekben. Összesen 3000 embert – 1800 fehérvárit és 1200 Fehérvár környékit – deportáltak a városból. Hajszál híján teljesen eltűnt kultúrájukat, hagyományait ma a túlélők maroknyi csoportja ápolja a városban. (S ettől az egész társadalom lett szegényebb.) Hová tűntek a fehérvári zsidók? – kérdezi fekete-fehér fotóival Villányi, aki a megnyitón szóban is megfogalmazta: „Hol vannak a kereskedők, a kalaposmesterek, a bőrkereskedők, asztalosok, a zsidó iskola tanárai? Auschwitzba, megsemmisítő táborba kerültek. Az önök nagyszülei még emlékezhetnek arra, hogy Fehérváron is csendesen, cipekedve vonulnak a magyar csendőrök előtt.”

Villányi András hosszú évtizedek óta képeken örökíti meg a magyar zsidóság történelmét, életét, hagyományait. Teljesítvén az Írás parancsát is – „Mésd el fiadnak!” –, a Pelikán Galériában nyílt tárlat a holokauszt 70. évfordulóján a Fehérvárról és környékéről elhurcolt polgártársainak állított emléket. Egyfelől azzal, hogy régi – ismerősöktől kapott – képeket is bemutatott, s a mosolygó Schwarz család vagy a zsidó fiatalok csoportképe mellett különösen megrázóan hatottak az auschwitzi fotók a gázkamrába küldött emberek után maradt egészségügyi segédeszközökről, cipőkről. De ugyancsak a kínzó hiányt és a pusztítás mértékét idézi az 1944-es áldozatok neveit felsoroló tábla vagy a Széttépett tóra az égbeszálló betűkkel.

Villányi kiállítása megmutatta azt is, mi van évtizedekkel a borzalom után. Gondozatlan kriptá – hiszen mindenki odaveszett –, ellopott sírkő: ami megmaradt, azt sem tisztelik. No és a fotóművész az elmúlt időszakban gyakran járt Fehérváron is: megörökítette az ünnepeket, a temetői megemlékezéseket, a tovább élő zsidó hagyományokat is. Az egyik képen az auschwitzi poklot tizenévesként túlélő idős asszony beszélget nőtársaival a templomban, a másikon az ünnepi gyertyagyújtás pillanatai. A tradíciók tovább élnek, ha a hiány fájdalmas is.

Gábor Gina

MAGÉN ISTVÁN

Olvasónapló

Kardos Péter: Síp utcai kevert

Könyvet olvashatunk előrefelé és visszafelé, alulról fel és felülről le, még átlósan is. Aki a Síp utcai kevertből felhőrpint egy pohárkával, annak már az is kétséges, mi az előre és mi a hátra. Bizonyos dolgok nappal fölengednek, aztán éjszaka megfagnak, és csak fokozatosan válnak megint láthatóvá. Aki a vége felől közelíti meg Kardos Péter könyvét, úgy, mint ahogy egyesek a napilapokat szokták, annak vállalkozása nehezebben hierarchizálódik, és mint a menekülő, botladozva evickél fától fáig, koncepciótól koncepcióig. Ha *Kardos Péter* történein keresztül szemléljük az eseményeket, és jelen esetben ez az egyetlen lehetőség, ezek a történetek időleneknek tűnnek.

Ismeretlen szabályok szerint kialakuló események tanúi vagyunk. Leplezzük a tényt, hogy a sírás önsajnálataból ered, és minden lehetőséget kihasználunk a nevetésre, még a transzcendentálisat is, mert a nevetés élet. Tiltakozhatunk az ellen, ami kiszolgáltatottá tesz, ami érzelmileg fanyar, ami soha sem volt. Kimondhatjuk azt, aminek részeredményei csak a végtelenben összegződnek, mert egyetlen kiváló ötlet képes mindenre ráfesteni a makulátlan-ság hóféhér színét.

Kardos Péter főrabbi szereti a világot, de világ érdekében ha kell, a feje tetejére állítja azt.

A nagy érdeklődéssel fogadott Síp utcai kevert című, most megjelent könyvének Kardos szimbolizmusa primer olvashatóságot kölcsönöz. Ha a több évvel vagy évtizeddel azelőtt volt dolgok szövegkultúráját összetettjük, történetírásként funkcionáltatjuk, értelmezzük és feldolgozzuk, örök érvényű üzenetet kapunk. A könyv, a Síp utcai kevert, a kulturális antropológia vargabetűje, a cselekményszöveg hagyományokat teremtő rendjének „Pierrot”-ja. Így aztán azon sem csodálkozhatunk, ha valaki menekülést színélve a bozótba veti magát. Nem áll módunkban megmagyarázni, mely pillantások keresztüztüében kerülhetünk ebbe a helyzetbe. Csak a változások bekövetkezése után leszünk képesek tudomásul venni a követ-

kezetességet. Mikor már a kábult és forró zokogás lángja, mint az Egyiptomból kivonuló őseinket navigáló felhőoszlop, az egekig ér.

A cím, mint kommunikáció a dolgok alapos ismeretre utal. Kardos Péter főrabbi úgy ír, mintha beszélgetne, mesélne, mintha a péntek esti kidust tartaná szabadon, a környezeti változásokról tudomást sem véve. Saját testével takarja el a létező és elképzelt szenvedést, hogy színleléssel megtévesszen, hogy a fájdalomtól megóvjon minket. Mintha színházi páholyban ülnénk, elcsitul a zsongás, elbűvölten bámuljuk a tanulságos epizódjeleneteket. Esetleg forduljunk vissza, vagy lélegzetvételnél kávészünetet tartunk? Könnyedsége, finomsága, a mosoly és a nevetés nyelvén elmondott megfogalmazásainak szépsége, beavatottsága az élet iránt érzett odaadásából eredő tiszta öröm. A valódi Kardos Péter, a főrabbi, a kántor, a halottakat búcsúztató és temető bölcs meg a főszerkesztő valahol ott ül a másik szobában, és ravaszka mosollyal hallgat. Néha úgy bánik velünk, mint a gyerekekkel. Elbűvölve nézzük a magust, aki történelmet, országokat, népeket, emberi gyarlóságokkal kínáló figurákat, háborúkat, haláltáborokat, politikusokat, régi és új barátokat és ellenségeket varázsol elő a cilinderéből.

Jótekonny csalásra csábít a folyamatosan csepegtetett humor. Csak a kezemet nézzék, mert csalog! – ámitotta Rodolfo a közönséget. Ezek a humorcseppek felidéznek a véletlenszerű és ösztönös pillanatokat. Mint az infúzió, megtisztítják, gyémánttisztaságúvá mossák, a megelégedés magasztos kék tavában megfürdetik, dokumentumszerűen is értékesé teszik az írást. Az egymásba fonódó történetek a könyv egyik felében még komikusan ellentmondások, a másik felében már tragikusan és egyértelműen lüktetőek.

Az Új Élet 1936-ban született főszerkesztője zuglói főrabbi. Munkásságát a zsidó kultúra és vallás számos területén élvezhetjük. Elméleti és gyakorlati munkálkodása, vallásosságából

eredő komolysága és istenfélelme révén a szatíra veszélyes fegyverének hiteles és felelősségteljes kezelője.

„Ez tuti, hogy rabbi lesz! – mondta a sofőr –, mert késsel fenyegette meg a nőt, hogy adja oda az arany nyakláncát. Ekkor vált gyanússá a dolog, mivel sok minden pletyka szálldosott akkoriban a rabbikról, de ilyet...” – olvashatjuk a Rabbi a rendőrségen című írásában. Sajátos igényű irodalmi vázlatok ezek. Remek minimálart. A „Kollégáról” szóló, kegyetlen humorú kis novellafűzér puha árnyékai fel-felütik fejüket, mint a jól megőrzött titkok. Meg az Álami Egyháziügyi Hivatal minden józan értelmet megkerülő, elviselhetetlen packázásai, akárcsak az egész siralmas, lelket torzító, jellemet elferdítő, Izrael gyűlölő politikai rendszer. Jó, hogy eltűntek az idő sötét garatjában. Kár, hogy ezek a kis írások nem növekednek tovább egy mélyebb, intellektuálisabb irodalom folytonosságával. A kommunikáció művészete, az orosz-lankörmök díszkrét mutogatása valódi kérdés. Kardos büszkén hirdeti, az időbeliség heideggeri feltárásának sajátos módján, hogy egykönnyes író. És az is marad, hogy ne tartozzék semmivel az időfelfogásnak, a történelmi eseményeknek, a narratíváknak, melyek úgy látszik, nem szerepelnek ambíciójában.

Teljesen mindegy, kihez-mihez kötődik az olvasó, mely réteghez, valláshoz vagy politikai irányzathoz, fehérben vagy feketében jár-e, közelebb jár-e a hetvenhez, mint a húszhoz. A stratégia legfőbb célja ő, bárhol is lép be a kommunikáció eme birodalmába. Az átszellemltség átcsap a lélegzetlen. A feltételezés rejtélyes kockázata bizonyos kiegyensúlyozatlanságok megnyilvánulása. Az, hogy itt mindenki beléphet, és lebeghet álom és ébrenlét között. Mintha a nyomok eltüntetésének módját is kidolgozná valaki. Ennek a stratégiának a foglyaként egyfajta irodalmi közegbe cseppenünk, ahol a dolgok mellérendelése, kibővítése szívszorító. Túl sűrűk ezek a gondolatok, vagy közös pontjaik összedoálnak, mintha nem tudnánk, miként is kerültek oda. Mintha a holmiját pakolgatná valaki, és a lámpa fénykévéjéből kipillantva meglátna elgázósított rokonait. Vagy nagyon is szabályszerűek ezek a gondolatok, válaszra várnak, ragaszkodóak és gyötrelmesek, de mi nem akarunk tudomást venni róluk.

Abból az általánosból kell kiindulnunk, hogy a nyelvi forma nem mindig teljesen átadható.

Szuverén kategóriái vannak. Jó példa erre a Biblia, mely megfogalmazásaival további fejtegetéseknek ad teret. Ma is ez a héber gondolkodásmód alapmotívuma. Simon Peresz izraeli államelnök auschwitzi beszédéből idéz: A zsidók bosszújáról című megrendítő írásban: „Ha a mai izraeli légierő akkor létezett volna, most nem kellene a zsidó mártírok halálára emlékeznünk.”

A prédikációk érzékenyek, az olvasás közvetítésére alkalmasak. A könyv második felétől, a prédikációktól kezdve már csak a jelenlétre figyelünk, meg az izzó hangra. A kompozíció iránytűje a világmindenség felé mutat. Ily módon valamiféle berekesztettséget, aránytalanságot érzünk, magasra vonjuk szemöldökünket, és átadjuk magunkat a pillanatnyi ingereknek. Szándékolt törekvés ez? Az állítás igazságát keresve érveket sorakoztatunk. Mindez csak a könyv első felével, a cikkekkel egész. Benne van mindaz, amiért az olvasáshoz mint az Örökkévaló felé történő közvetítéshez folyamodunk. „Megint csalódást kell okoznom – írja Kardos –, a JIRASZ HÁSÉM, az istenfélelem munkál bennem.” Előidézi ugyanazt a körülményt, mely egész életének mottója. Régi, szemlátomást soha nem halványuló kérdéseket taglal. Mintha a szöveg pontossága győzne a reflexió felett. Mintha a közvetítésnél is fontosabb lenne önnön belső dinamizmusa. Elragadtatva fordul a világ négy sarka felé, a transzcendencia felé, ahol minden elkezdődött és bevégeztetett. A legelevenebb tapasztalat az égre frott döbbenetes gondolat Auschwitz szentségéről. „HÁMÁKOM ÁSER ÁTÁ OMÉD ALÁV AMDÁT KÓDEŠ HU” (A hely, ahol állsz, szent hely) – hirdeti Auschwitzban, ahol nem rabbiként szól, hanem túlélőként. Aki olvasni tud, az beleérez az elhaló szavak titkos óhajába. A külvilággal kapcsolatot kereső tekintet az elpusztított jeruzsálemi Szentély hosszúkás ablakait és ajtóit próbálgatja. A veszedélyes útkeresztelkedésekben könnyedén és magabiztosan eligazodik zsidó rabbinus az olvasót elkápráztatja, magával ragadja, zavarba ejti. Helyzetek, melyekben érintve volt, és melyekben érintve van. Egy élet, mely soha sem mutatott hajlandóságot a megalkuvásra. A komédia és a tragédia egygyé fonódik benne, mint a havdala színes gyertyácskája. Az elveihez mindig következetesen ragaszkodó, köteleességét híven teljesítő rabbi életműve beleolvad a zsidó sorsok örökkévalóságába.

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglónban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrógzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Ótthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Tóthné Húvös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfőhárító. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétfégyi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messenger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Víz-, gáz-, fűtőszerszerelés, lakásfelújítás. Farkas Zsolt 06-30-381-0672.

A Budapesti Ingatlanközvetítő Kft. eladó és kiadó lakásokat, házakat, telkeket, üzlethelyiségeket, irodákat keres! 351-9578, 06-70-383-5004.

A Budapesti Ingatlanközvetítő Kft. munkatársakat keres! Érdeklődni: 06-70-383-5004. Fényképes önéletrajzát az ibp@ibp.hu e-mail címre várjuk!

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT**, 12 vagy 6 személyes (akár hiányos) evőeszköz-készletet, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcaikat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiáit, herendi, meissen, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszőrákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekretert, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatéktért első vevőként a legmagasabb árat fizetem. **KÉSZ-PENZÉN.** Díjtalan kiszállítás, értékbecsülés, vidékre is. **Üzlet tel.: 06-20-280-0151, 06-20-323-4104.**

Keresés. Fischer Miklós 1927-ben született. Schön Sándor túlélt a Spielberg-interjúk keretében emlékezett rá. Mint a Fischer család tagja elmondta, hogy az akkor 17 éves zsidó fiú Budapesten csatlako-

zott egy zsidómentő alakulathoz. Nyilasruhába öltözve mentették az embereket. A fiú nagybátyját, Fischer Jakab cipészt például így hozta ki a Szent István körút 2.

alatti nyilasházból. Sok embert mentett meg, míg végül 1944 karácsonyán a Ligetben a nyilasok agyonlőtték. Keressük azon túlélőket, túlélők hozzátartozóit, akik tudnak Fischer Miklós tevékenységéről és haláláról. Jelentkezni lehet

Sós Csaba Györgynél: scsgyuri@gmail.com, +36-72-216-516.

Vital-Lux-Dentál Fogtechnika. Négy generáció óta. Allergiamentes biofogsor-készítés, javítás, kerámiahidak, cirkonpótlások, harapásemelő, fogfőhárító sín készítése. Telefon: +36-70-272-4217, web: www.fogsor.eu

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, óraszíjak (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay–Murányi u. sarok, a Garay térnél. Jung Péter. Web: www.jungoras.hu

Héberül beszélő ápolót keresünk belgiumi otthonápolási, gondozási munkára, teljes ellátással. Az önéletrajzokat az info@zugligetklinika.hu címre kérjük. Érdeklődni lehet a 06-30-462-2249-es telefonon.

Önkéntes munka Izraelben! Programunk őszi és téli is folytatódik! Gyere velünk, mi megyünk! November 30.–december 21., december 21.–január 11. Bővebb információ: Deutsch János, +36-20-233-8454, janos.deutsch76@freemail.hu, vagy személyesen az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede utca 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

Fiatalok az erőszak ellen Krakkói találkozó

Több mint ezer közép-kelet-európai fiatal, köztük 170 magyar vett részt azon a háromnapos nemzetközi találkozón, amelyet Fialat európaiak az erőszak nélküli világért elnevezéssel rendeztek Krakkóban – olvasható a Rzeczospolitia napilap Facebook-oldalának beszámolójában.

A Sant'Egidio közösség által immár negyedik alkalommal megtartott programon lengyel, magyar, cseh, grúz, olasz, orosz, román és ukrán diákok vettek részt. A rendezvények során a fiatalok békéért imádkoztak, és több olyan beszélgetésen vettek részt, amelyek az előítéletek, a rasszizmus, a nacionalizmus témájával foglalkoztak. Mint a Rzeczospolitia írja, a szervezők különösen fontosnak tartották az orosz és az ukrán résztvevők közös beszélgetéseit.

A fiatalok találkoztak két holokauszt túlélővel, a nagyváradi születésű *Mordechaj Peled* és a Mengele kísérleteit megszenvedő, németországi születésű, roma *Rita Prigmore* auschwitzi megpróbáltatásairól beszélt nekik.

Ellátogattak az auschwitz haláltábor emlékmúzeumába is, ahol több nyelven felhívást olvastak fel az erőszak nélküli világért.

A mintegy 60 ezer embert tömörítő Sant'Egidio nemzetközi katolikus közösség a világ 75 országában működik 1968 óta, mindenekelőtt a társadalmi szolidaritás, az ökumenizmus terén tevékenykedik.

MTI

Franciaország: megduplázódott az antiszemita tettek száma

Franciaországban gyakorlatilag megduplázódott – 91 százalékkal nőtt – az antiszemita tettek és fenyegetések száma az év első hét hónapja alatt – közölte a zsidó intézményeket képviselő tanács (Crif).

Január elseje és július 31-e között 527 antiszemita tettet vagy fenyegetést jegyeztek föl, a tavalyi 276-tal szemben ugyanebben az időszakban. Az adatok a belügyminisztériumtól származnak, de a Crif hozta nyilvánosságra őket. A források szerint a legnagyobb növekedés (126 százalékkal) a támadások vagy támadási kísérletek és a vandalizmus területén volt, míg a fenyegetések – szavak, gesztusok, gyalázkodó írások, leve-

lek és falfirkák formájában – 79 százalékkal gyakoribbak.

Még nyugtalanítóbb, hogy az erőszak új formái jelentek meg, például szervezett bandák támadásai, a zsinagógák elleni, előre kitervelt agresszió, zsidó boltok feldúlása, és végül a terrortámadások – írta a tanács a közleményében.

Izrael és az Egyesült Államok után Franciaországban él a legnagyobb zsidó közösség; létszámát 5-600 ezerre teszik. Az Izraelbe kívándorlók száma az idén a becslések szerint öt és fél ezer lesz, amivel Franciaország a világon most először az első helyre kerül.

MTI

Hírek, események röviden

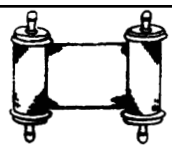
– **Köszönetnyilvánítás.** Születésnapom alkalmából a megtisztelő jókívánságoknak annyi kitüntető megnyilatkozását kaptam, hogy azokra személyesen válaszolni nem tudok. Kérem, hogy az engem megtisztelők fogadják érte családom és az én hálás köszönetemet. *Dr. Schweitzer József.*

– **Komáromban** a 70. évforduló alkalmából „Ezt a hazát tehát elvesztettem” címmel kiállítás nyílt a holokauszt városban lejátszódott eseményeiről, közöttük Alapy Gáspár akkori polgármester elhurcolásáról. A látlat 2015. márciusig tekinthető meg. (Komárom, Kelemen László u. 22.)

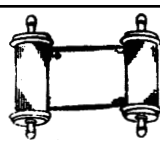
– **1%.** Az Alapítvány a Szeretet-kórház Műszerezettségének Fejlesztésére ezúton mond köszönetet a 2013-as szja 1%-ból felajánlott támogatásért. A befolyt összeget (146 ezer Ft) gyógyászati segédeszközök, műszer-kiegészítők beszerzésére fordítottuk. A Kuratórium.

– **Főnővér kerestetik.** A MAOIH Szeretettotthona főnővért keres. Követelmény: egészségügyi szakképesítés és min. 5 éves szakmai gyakorlat. Bézézés és munkaidő megbeszélés szerint. Jelentkezni szakmai önéletrajzzal és erkölcsi bizonyítvánnyal személyesen az otthonban (XII., Alma u. 2.), Dan Judit intézményvezetőnél lehet.

– **Az Alapítvány a Budapesti Dohány Utcai Zsinagógáért** szeretettel meghívja Önt Villányi András: *Mesél a múlt (a Dohány utcai zsinagóga elmúlt fél évszázada)* című kiállításának megnyitójára. Időpont: 2014. november 16., 15 óra. Helyszín: a Dohány utcai zsinagóga kis múzeuma. Közreműködik: Balázsóvits Lajos színművész.

IMÁIDÓK

Templomok	Péntek este Nov. 7.	Szombat reggel Nov. 8.	Péntek este Nov. 14.	Szombat reggel Nov. 15.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	17.30	10.00	17.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.00	10.00	17.00	10.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	16.10	8.00	16.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	16.10	8.00	16.00	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	17.00	9.00	17.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	16.10	9.00	16.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.30	18.00	9.30
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	16.10	9.00	16.00	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykörösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	17.10		17.00	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	17.00		17.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	16.10	8.00	15.50	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	16.10	8.00	15.50	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.00	8.00	17.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	

N A P T Á R

November 7. péntek	Chesván 14.	Gyertyagyújtás: 4.00
November 8. szombat	Chesván 15.	Szombat kimenetele: 5.05
November 14. péntek	Chesván 21.	Gyertyagyújtás: 3.51
November 15. szombat	Chesván 22.	Szombat kimenetele: 4.57

Programajánlat

NOVEMBER

Generációk Klubja
(VI. ker., Hunyadi tér 3. félemelet)

A programok hétfői napokon, 15 órakor kezdődnek:
3.: Vencel György kántor a vendégünk.
10.: Mispochológia Mesterfokon, Deák Gáborral.
17.: Tabuk nélkül autentikusan, Breuer Péter Közép-Kelet-szakértőtől.
24.: A zongoránál Fűzy Gábor!
A gyógytorna és a fejlesztő foglalkozás csütörtöki napokon, elsőként november 6-án, a szokott időpontban látogatható.

Spinoza Színház
(1074 Budapest, Dob u. 15.)

4. (kedd) 19 óra: Bächer Iván kabaré: Minden rendben van!
6. (csütörtök) 19 óra: Csákányi Eszter: Akit az istenek szeretnek
8. (szombat) 19 óra: Bach Szilvia: Skizofrénia
11. (kedd) 19 óra: Vámos Miklós, Bornai Tibor: Komolytalan zene
13. (csütörtök) 19 óra: Lázár Kati: Kripli Mari – monodráma. PREMIER
16. (vasárnap) 15 óra: Pataki Éva: Amikor meghalnak az angyalok. ELŐBEMUTATÓ
16. (vasárnap) 19 óra: Hábetler András: OperaPódium
17. (hétfő) 19 óra: Havanna és a zsidó maffia
18. (kedd) 19 óra: Poppera – zenés játék
19. (szerda) 19 óra: Gábor György: Talmud, Tóra és a többiek
20. (csütörtök) 19 óra: Ungvári Tamás: Európa öngyilkossága
22. (szombat) 19 óra: Heller Ágnes-est: Mindennapi közérzetünk
24. (hétfő) 19 óra: Herzl-dráma. PREMIER
26. (szerda) 19 óra: Kripli Mari – monodráma
27. (csütörtök) 19 óra: Csákányi Eszter: Akit az istenek szeretnek
29. (szombat) 19 óra: Herzl-dráma

Hegedűs és Herman Klub

Hegedűs Klub
Minden hétfőn és szerdán 14 órától gyógytorna szakképzett gyógytornász segítségével. A torna sokirányú hatással próbál segíteni a résztvevők panaszain, illetve karbantartani és fejleszteni az adott állapotú fizikumot.
November 12-én és 26-án 14 óra: Darvas István rabbi előadása Szépségpraktikák, illetve Orvoslás és gyógyítás a Talmudban címmel.
November 17-én 15 óra: Ne váljunk bűncselekmény áldozatává! – bűnmegelőzési előadás rendőrségi szakértőkkel
November 24.: Dr. Donászy Marianne előadása
November 25.: Hírek és pletykák a világból és a magyar valóságból. Dési János újságíró a vendégünk.

Herman Klub
November 5-én és 6-án új közösségi foglalkozásokat, játékokat, mutatunk be.
November 11.: Retropresszó zenével és tánccal. A jó hangulatról Farkas Tibor gondoskodik.
November 12.: Beszélgetés/előadás a Diabétesz Világnapja alkalmából.
November 13.: Könyvbörze. Hozza-vigye, cserélje.
November 18.: Válogatás a magyar operett gyöngyszemeiből.
November 24.: 61 éve történt. 6:3, emlékek-gólok, régi idők focija – beszélgetés.
November 25.: Utazás a Föld körül – kvízzjáték.
Játékdélutánok (memória, dominó, sakk, kvíz, ügyességi) hétköznapi napokon mindkét klubban folyamatosan – kártya, sakk, irodalmi délután, filmklub.
Múzeumlátogatások:
November 4-én Vendéglátó-ipari Múzeum, november 27-én Közlekedési Múzeum.
Közös mozilátogatás várhatóan november 20-án.
A külsős programokra előzetes jelentkezést kérünk. Mindenkit szeretettel várunk.
Hegedűs Klub: 1136 Bp., Hegedűs Gy. u. 9. Tel.: 320-4819, 413-5524.
Herman Klub: 1075 Bp., Síp u. 12. Tel.: 413-5524, 413-5571. E-mail: szocialis@bzsh.hu

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek

Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felélés vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Linet Saulnak tetszik Budapest

Meglehetősen ritka Magyarországon, hogy egy Törökországból érkezett, klasszikus repertoárjáról ismert énekes egy zsinagógai kántorkoncert közreműködője legyen. Ahogy fel tudom idézni az ORZSE immár hagyományosnak számító újpesti kántorkoncertjeinek 6 éves történetét, Ön az első nemzetközi vendég. Izmirből érkezett, abból az ősi mediterrán városból, ahol egy jelentős szefárd zsidó közösség él. Mondana pár szót a családi háttéréről, a hagyományokról?

mint az enyém. 1996 óta az ő szülővárosában, Izmirben élünk.

Férje és tízéves kislánya Budapestre is elkísérte. De hogyan került kapcsolatba Magyarországgal? És kíváltképp, hogyan került sor arra, hogy a koncerten egy nagyon különleges és ritkaságszámba menő programmal lépjen fel: szefárd dalokat énekelt magyar kamarazenészekkel és nagyzenekari kísérettel, valamint Händel

Eszter című oratóriumának 1759-ben elkészített héber nyelvű változatából néhány részletet, melyek először hangzottak el az ősi nyelven Magyarországon.

Tavaly Izmirben két koncerten is találkoztam az ott vendégszereplő Rajk Judittal, és valahogy rögtön baráti kapcsolat alakult ki közöttünk. Belülről éreztük, hogy közös nyelvet beszélünk. Pár hónap múlva Judit azzal az ötlettel keresett meg, hogy jöjjenek Magyarországra, és a ladino kultúrát ismeressem meg az itteni közönséggel. Kiváló alkalmat adott erre az ORZSE – mint megtudtam, évente megrendezett – kántorkoncertje. Örömmel jöttem, és külön öröm volt, hogy két magyar kamarazenész (Neumark Zoltán és Györffy Gergely) csatlakozott a ladino dalokból összeállított műsoromhoz. Rajk Judit pedig rátalált a barokk különlegességekre, ezeket előtte sosem énekeltem, és nagyon megszerettem. Azt meg, hogy a héber nyelvű részteket először én tolmácsolhattam a budapesti közönség előtt, különösen szép emlékként őrzöm meg.

Ha jól tudom, ez volt az első látogatása Magyarországon. Milyennek találta Budapestet, és milyen érzés volt koncertezni az újpesti zsinagógában?

Valóban, családommal együtt ez volt az első találkozásunk az országgal, a várossal, és beleszerettünk Budapestbe. Csodálatos hely, sok-sok kulturális eseménnyel. Sajnálom, hogy most csak pár napot töltöttünk itt, remélem, visszatérünk. A zsinagógabeli koncert varázsos élmény volt. A hatalmas, gyönyörű épület, a remek közönség és kollégák, a rabbi, aki az egész koncert házigazdája is volt, a csodás hangú kántorok, Judit, egy másik kedves énekes kolléga, a koncert főszervezője, Székelyhidi Hajnal (aki nem mellesleg a kántorok tanára is), a zenekar és tehetséges, érzékeny karmestere, Héja Domonkos, mind-mind felejthetlenné tették az estét. Nagyon örülök, hogy ehhez az előadói társasághoz csatlakozhattam.

Életrajzát tanulmányozva, és hallgatva meleg, csengő szoprán hangját Eszter áriájában vagy a Rajk Judittal héberül énekelt gyönyörű duettet, még az avatatlannabb hallgató is könnyen ráeszmélhet, hogy mennyire otthon van a barokk előadásban. Mi az, ami Önt megfogta ebből a stílusból, ami miatt olyan kitüntetett figyelmet fordít e művekre?

A kezdetektől előszeretettel énekelek barokk műveket. Nemcsak azért, mert „illik a hangomhoz”, hanem azért is, mert ebben a stílusban könnyen ki tudom fejezni érzelmeimet. Talán ez az oka annak, hogy egy átlagos operaénekesnél kicsit több időt fordítottam a megtanulására, 2008 óta pedig egy kamaragyüttes, az Izmir Barokk tagjaként, nagyon speciális repertoárt alakítottam ki. De emellett mint az Izmiri Opera magánénekesé éneklek a klasszikus belcanto operaszerepeket is.

Budapestről Antalyába repül majd tovább, ahol az ottani Barokk Fesztivál nyitókonzertjén lép fel az előbb említett Izmir Barokk együttesel. Milyen egyéb tervei, koncertjei vannak az induló évadban?

Az együttesel több helyen szereplünk majd Franciaországban, Németországban és Törökországban is, Emma Kirkby, Ingrid Seifert, a London Baroque és a Mare Nostrum közreműködésével. Ezenkívül a Budapestben is bemutatott szefárd repertoárból is lesz több koncertem. És hát hamarosan elkezdődik az egyetem, a tanítás is, mivel 2008 óta az izmiri Dokuz Eylül Egyetem Konzervatóriumában az Opera Tanszak professzora vagyok.

Bozsán Eta

Schneider Anna

SZÍNHÁZ

A bestia bennünk van

Az Örkény Színház előadására úgymond felkészülten mentem. Tudtam, hogy a *Mohácsi* testvérek (*János és István*), akik írták és rendezték, különleges bravúrokra képesek. Látásmódjuk és kifejezőmódjuk eltér minden ismert színházi formától. Már a címe is furcsa ennek a darabnak: E föld befogad, avagy SZÁMODRA HELY. Tegező viszonyban van a nézővel, holott nincs benne egy szál alany sem. Azt is olvastam valahol, hogy nem az egész holokauszot foglalják bele, „csak” 23 ezer zsidó kiirtását. Természetesen 1941-ben.

Jelenet a darabból

Hogy pontosan hol játszódik a darab, nem tudom. Bármelyik kelet-európai kis faluba be lehet illeszteni. A színpad első képe nem kímél: azonnal visszamegyünk a fasizmusba. A színen jiddisül imádkoznak, énekelnek, háttal a nézőknek, e pillanatban még senkinek nincs arca. Arctalanok a gonoszok és a jó emberek egyaránt. Ezt egyébként a későbbiekben értem meg igazán, ugyanis a színészek hol ezen, hol azon az oldalon kaptak szerepeket, ezzel is nyomatékosítva a hatalom átváltozásait. A közösségükre jellemző, hogy annyira elkülönülve élnek, hogy fogalmuk sincs még a fasizmusról. Hiszen az egyik fiatal lány azt kérdezi az okos többiektől: „Mi az, hogy deportálás?”

Egy nem zsidónak látszó zsidó családhoz a fiuk egy nap hazához egy lányt, aki Heil Hitlerrel köszön. Holott itt mindenki magyar. Magyarok magyarul gyűlölik a zsidókat. Belépve átveszi az irányítást, és mintha ő lenne a férfi, letérdel a szülők elé, és megkéri a fiuk kezét. Majd közli a jövődő párjával, hogy „úgy szeretlek, mint senki mást ezen az élettéren”.

Az a vicc, hogy az előadásban, mivel annyira szellemes, még nevetgélni is lehet. A sárga csillagos jelenet egészen burleszkbe hajlik. A színpad négy pontján négy zenész festi alá vagy föl az éppen megfelelő hangulatot. De a tánc is csaknem főszerepet kap, többször látunk magyaros ropást a virsfaft fokozása érdekében. Ötlet ötlet hátán, már jó ideje megy az előadás, amikor észreveszem a színpadparton a gazdák nélküli cipőket.

Természetesen (természetesen?) összeterelik a falu zsidó lakosságát, nem halálügyi szempontból, hanem idegenrendészeti előírások okán. Majd amikor sírnak, rínak, imádkoznak, egyikük felkiált: „Istenem! Miért hagyta el engemet?” A válasz sem késlekedik: „Nem hagyott el, őt is megölték! 77 golyót kapott!”

Így már értem. Soha nem gondoltam erre mint magyarázatra. Pedig lehet benne valami...

Nos, a színészeket nem tudom egyenként kiemelni, mert annyira egységét alkotnak. Láttam *Gálffy Lászlót*, *Gyabronka Józsefet* és a többieket, de senkit nem tudok külön dicsérni, csak mindnyájukat.

Az előadás létrehozói azt írták a szórólapra, hogy: „Azért csináltuk meg ezt az előadást, mert ha nem emlékezünk rájuk, ha tagadjuk azt, hogy a bestia bennünk van, akkor nem fogjuk felismerni a fenevadat, amikor ébredszik. Ez bármikor megtörténhet. Ha elismerjük a bestia létezését, akkor egyszer szembe is tudunk nézni vele. És talán le is tudjuk győzni.”

Úgy legyen. Ámen.

SPÁNN GÁBOR

Ez a ház eladó!

A címben jelzett felhívás zuglói családi házunk szinte valamennyi ablakában saját gyártásban olvasható. Ezzel már el is árultam, hogy megválnánk feleségem szülőházától, ami ugyan teljesen magánügy, de azért röviden indokolom. Fiunk felnőtt, bármelyik percben kirepülhet, minket óráról órára jobban amortizál a gerontológia, és egy családi házzal törődni, foglalkozni kell, na meg két személynek méretei okán is nagy.

Az általános iskolai pedagógusok számára választható egyetlen tankönyvben nem szöhuiséggel, de ilyen ismeretterjesztés található: hazánkban sajnos dúl az Amerika-imádat. Gyerekeink sajnos Coca-Colától módosított tudattal, zajártalomnak számító amerikai zenére vonaglanak, amerikai filmeket néznek, és majmolják a tengerentúli divatot. Nos, én most mind e tankönyv szerzőjének, mind a radikális jobboldali szíveknek boldogító cáfolatot mondok. *Heuréka! Kis hazánkban él és virul egy foglalkozás, mit foglalkozás, hivatás, ami töretlenül megmaradt magyarnak mind stílusában, mind minőségében, csoda, hogy nem hungarikum. Ez nem más, mint az ingatlanügynökösködés. Bizonyára kedves olvasóink is látják néha, ha máshol nem, az egyik erre szakosodott lakberendezési tanácsadó tévécsatornán, hogyan is dolgozik egy amerikai ingatlanügynök. Láthatjuk – feltehetően nem statisztikkal ellátott verzióban –, mi történik, amikor egy ügynök bemutat egy eladó házat a potenciális vevőnek. Addigra felkészült a leendő vásárló igényeiből, és már idegenvezetés közben is mennyekig dicséri az objektumot: ez ragyogó játszószoza lesz a gyerekeknek, agyonszigetelt, lármamentes; eszményi ez a konyha a sok szellőzési lehetőséggel, és a teraszuk, nézzék meg, kicsoda panorámára nyílik. De még ha a nevadai sivatag közepén egy elhagyott bakterházat ajánlana eladásra, annak is kizárólag az előnyeit sorolja: 100 mérföldön belül senki szomszéd, aki zavarjon vagy irigykedjen, és erre felé még a sakálók is 100 éve rekedtek.*

Ezzel szemben – most már régóta rengeteg keserű élményem van e tárgyban – nálunk úgy dolgoznak az ingatlanügynökök (tisztelet a nagyon kevés kivételnek!), mint valaha az egyetlen állami autókereskedés, a néhai Merkur kocsiátadói, isten szürke köpenyes helyettesei, akik néhány percre leereszkedtek a boldogságra méltatlan vevőhöz. Megérkezve házukhoz a potenciális érdeklődővel, még mielőtt az bármit láthatna vagy akár bemutatkozhatnánk, az ügynök első dolga, hogy valamelyikünkkel több példányban aláírassa a nyilatkozatot, melyben igazoljuk, hogy ő ekkor és ekkor vevőt hozott. Ez, mint megtudtam, azért kell, mert ők úgy dolgoznak, hogy kilóra számolják az érdeklődőket, és cégétől csak egy bizonyos teljesített lélekszám után jár neki prémium. Egy szóval nem említ semmi pozitívumot, és ha a legkisebb kétkedést látja a vevő arcán, nagy örömet okozva nekünk, hangosan bejelenti: ha ez nem tetszik, még van a kerületben 4–5 címem. Talán ennek is eredménye, hogy 10 potenciális érdeklődőből 9 puszta melegezni járt nálunk. Volt köztük olyan, aki azt reklámalta, miért nincs úszómedence a nappaliban, a másíknak tetszett a ház, de kinézve az ablakon, az asszony felsikoltott: ez a kert kicsi ahhoz, hogy a 70 ékszeretknősiünk szabadon és sértetlenül legelesszen. A legtöbb antidepresszánt akkor kaptam be, amikor ügynökünk a mennyiségi szemlélet jegyében hozott egy népzenezt, aki bevallotta, hogy nagyon tetszik minden, mind a hat gyerekével elférne, de a kért házárnak 10%-ával rendelkezik, elfogadnám-e foglalo gyanánt a 14 éves Wartburgját és azt a hegedűtököt, amelyben 1960-tól tíz éven át NDK-beli koncertjeiből hazatérve több ezer Cornavin karórát csempesztett be. Nemrégien jelentkezett a magyar zsidó közelet egyik ismert és általam is szeretett szereplője, látván hirdetésemet az interneten. Mivel három generáció él náluk együtt, kinőték jelenlegi lakásukat, egyik gyereke a velem szomszédos Scheiberiskolába jár, szeretné megnézni a házat. Azon kívül, hogy mindig szívesen találkozom vele, összenézve az asszonnyal, örömmel nyugtáztuk: ez az első alkalom a ház meghirdetése óta, amikor a vevő érkezése előtti elkerülhetetlen rendcsinálásból kihagyhatjuk azt momentumot, amikor éjjeliszekrényemről fiókba teszem naponta használt imakönyveimet és kipámat. Barátunk immár ügynökmentesen végignézte a házat, amely elnyerte tetszését, és visszatérést ígért még egy megtekintésre, immár a feleségével. Nevetve figyelmeztetett, hogy az asszonynál mire számítsunk: leparkol a seprűjével, és biztos, hogy 30 másodperc alatt elméletben falakat bont, áthelyezi a fürdőszobát, és jó, ha nem akarja ócsapdává alakíttatni a garázst. Mi ezzel ne törődünk, ha neki is tetszik, létrejöhet köztünk az üzlet. Búcsúzáskor kötelezőnek érezte, hogy egy humoristával jópofizzon, és látván, hogy minden ajtónk fölött ott a mezüze, még ennyit mondott: *Ha mindenkinek tetszik és megvesszük, kérlek, ezeket mindenképp hagyd a helyükön! Eldöntöttem: ha ezen múlik a ház eladása, örököljék a mi mezüzeinket, én majd veszek újat, de nem maradtam adósa. A kertkapuban már én állítottam meg azzal, hogy ha ő ragaszkodik a mi ajtó feletti áldásainkhoz, én erre még rálicitálók: nem számítok felárat azért a hatalmas és levakarhatatlan sárga csillagért, amit valami buzgó aktivista a kertkapunkra ragasztott, tudtára adva a zuglóiaknak, hogy itt zsidóveszély van.*

...és ideje van a nevetésnek

Székely és a fia mennek a szekéren, megszólal a fiú:

– A hátsó kerék ki akar esni, édesapám.

Leszáll az öreg, megnézi a kereket.

– Nem akar az leesni, fiam!

Mennek tovább, megint megszólal a gyerek:

– Le akar esni a hátsó kerék!

Megint leszáll az apja, és mondja:

– Dehogy akar az leesni!

Újra elindulnak, de a gyerek még kétszer eljátssza ugyanezt az apjával, mire az kifakad:

– Nem akar az leesni, hogy a jó ég áldjon meg!

– Akarni akar... csak nem engedi a csapszeg!

Az öreg székely várja haza a fiát, egyszer csak kopogtatnak. Kérdi az öreg:

– Te vagy az, fiam?

Nincs válasz. Kikiabál még egyszer, te vagy az, fiam?

Nincs válasz. Harmadszor is kisorsól, de mivel nincs válasz, kidobja a baltát. Utána kimegy, hát látja, hogy a fiából áll ki a balta. Kérdi:

– Miért nem szóltál, fiam?

Mire az:

– Hát bólintottam, apám!